

# ВІСНИК THE HERALD

-VISNYK

Свобода народам!  
Свобода людині!

Спільно — політичний місячник

## ЗМІСТ

Коли забуду тебе, Єрусалиме . . .	1
Літописець — Великі роковини	2
Алла Коссовська — Різдвяна візія	2
І. Боднарук — Митрополит Шептицький на тлі сучасности	4
Д-р Михайло Кушнір — Проблеми перед нами	6
Ігнат М. Білинський — У чийому інтересі?	10
Микола Щербак — Зустріч (вірш)	10
М. Чировський — Quo vadis?	15
В. Левенець — Вони боролися, щоб нація жила	19
В. Ласовський — Грубий калібр поета і маляра	20
Лев Шанковський — Трагікомічно-недоречне „самогубство” Ю. Шереха	22
„АВН-Кореспонденція” в 1965 році	24
Події — великі і маленькі	25
Комунізм і свобода релігії	26
15 років на службі ідеї	28
Звіт Контрольної Комісії Комітету пам'ятника Шевченкові в Америці	29
3 листів до Редакції	31
3 творчости наших читачів	31
Зміст „Вісника” за 1965 рік	



ОРГАНІЗАЦІЯ  
ОВОРОНИ  
ЧОТИРЬОХ  
СВОБІД  
УКРАЇНИ

## ЗМІСТ „ВІСНИКА” ЗА 1965 РІК:

	ч. ч.		ч. ч.
<b>Редакційні</b>			
— Зустрічі, поцілунки — і що далі?	1	<b>С. Галамай — За культуру, але проти культ. обману</b>	4
Д-р М. Кушнір — Пекучі і засадничі проблеми дня	2	<b>Я. Онищук — Найбільша небезпека для ЗДА</b>	4
— Заповіді Командира	3	<b>А. В. — Вій за Київ у світовому розмірі</b>	4
— Свято тріумфу Бога	4	<b>Максим Орлик — Суспільність і одиниця</b>	5
— Свято Героїв	5	<b>М. Стиранка — Проблема національно-визвольних рухів у совєт. історіографії</b>	5
— Насамперед Держава	6	<b>І. Тернопільський — „Катехізм українця” М. Міхновського</b>	6
— В двадцять четверту річницю	6	<b>І. Тернопільський — Вшануймо засновника українського самостійництва</b>	8
Д-р М. Кушнір — Єдиноправильний шлях	7	<b>Д-р М. Кушнір — Підстави національної культури</b>	9, 10, 11
Д-р М. Кушнір — Майбутність християнської культури	8	<b>В. Давиденко — Соціальна недуга сучасности</b>	9
— Степан Вандера	9		
— Дике поле	10	<b>В окупованій Україні</b>	
— Вікопомний Листопад	10	<b>Петро Кізко — Соцреалістичні гаразди</b>	1
<b>І. Воднарук — Душа і твердиня народу</b>	11	<b>П. Д-ай — Хто такі „гості з України”?</b>	2
<b>Світоглядovo-політична тематика, економіка</b>			
Д-р М. Кушнір — активізацію публічної opinіo	1	<b>І. Карпович-Дубиняк — Про що говорять факти</b>	3
Д. Донцов — Жовтень 1905 — жовтень 1964	1	<b>М. Т. — Україна в боротьбі</b>	4
Ярослав Стецько — Київ проти Москви	2	<b>В. С-ко — Струхлявіла, антинародна система</b>	5
Юрій Крохмалюк — Китай — нова атомова потуга	2	<b>П. Кізко — Дух волелюбців</b>	6
Іван Левадний — Незламний український патріот	2	<b>В. Левенець — Злочинці в ролі суддів</b>	7
Д-р П. Мірчук — Основний політичний клич	2	<b>І. Карпович-Дубиняк — Гітлерівці під опікою комуністів</b>	7
А. Ведрій — Азійські народи і визволення України	3	<b>В. С-ко — Глинчак розгромив Куртяка</b>	7
Д-р М. Кушнір — Край і еміграція	3, 4	<b>В. Давиденко — Мемуари „начальника запілля”</b>	11
Д-р П. Мірчук — За чіткість історичної правди	3	<b>В. С-ко — Горбатих і могила не виправить</b>	11
В. Щербій — Під цим прапором перемога	4		
Д-р М. Кушнір — Наші позиції	5	<b>Мистецтво, література, критика, рецензії</b>	
Ю. Тис-Крохмалюк — Чи буде третя світова війна?	5, 6	<b>Д-р Роман Кухар — На янівському кладовищі</b>	1, 2, 3
І. Карпович-Дубиняк — На тлі в’єтнамської війни	5	<b>П. Савчук — Рецензія на книжку В. Панейка</b>	1
І. Вазарко — 25-ліття УККА	5	<b>Теоретичні основи самоврядування</b>	1
В. Левенець — Громада вже сказала своє слово	5	<b>Ю. Тис — Проза Зенона Гарнавського</b>	2
Д. Донцов — Вашингтон, Стокгольм і Київ	6	<b>Н. Геркен-Русова — Місія України в світлі київської містики та її мистецька символіка</b>	8
В. Трембіцький — Постанова й упадок незалежних держав Схід. Європи в рр. 1917-23	2, 3	<b>С. Галамай — Корисна публікація про економіку України</b>	4
М. Чировський — Тасмниця американського просперитету	6	<b>І. Воднарук — Проти фальшування Шевченкового світогляду</b>	6
І. Левадний — Неминучий вислід Переяслава	7	<b>Ю. Тис — Модернізм, традиція, політика</b>	7
В. Коринт — Майбутні фронти прояснюються	7	<b>Д-р О. Соколишин — Родина Гольдів</b>	7
В. Немир — Об’єктивним оком	7	<b>А. Коссовська — Серця і буревії</b>	7
Д. Донцов — Емігрантські шашелі і націоналізм	8	<b>Д-р Р. Кухар — Білорусь — братня країна</b>	8
І. Левадний — Славний український Гетьман	8	<b>Я. Ласовський — Музика в підсовєтській Україні</b>	8
М. Чировський — Ліберманізм	8	<b>В. Коринт — На закрутах літератури</b>	9
В. К. Гуш — Про націоналізм, високу політику...	9	<b>Літописець — Регіональні видання на Україні</b>	9
Ю. Тис — Проблеми стратегії	9	<b>й на чужині</b>	9
В. В. — За посилення зовнішньополітичної діяльності	9	<b>З-поміж книжок і журналів</b>	9
І. Левадний — Українська визвольна боротьба в 1905 р.	10	<b>І. Воднарук — Про здорову і нездорову критику</b>	10
М. Чировський — Ревізія марксизму в СРСР	10	<b>Д-р О. С. — З-поміж книжок і журналів</b>	10
В. Немир — Паціфісти і закатурені комуністи	10	<b>П. Савчук — О. Керч — „Наречений”</b>	10
І. Левадний — Трагічна дата	11	<b>Ю. Тис — Гумор у житті і літературі</b>	11
		<b>З-поміж книжок і журналів</b>	11
<b>Світоглядovo-виховні проблеми</b>			
Максим Орлик — Психологічні основи українського націоналізму	1	<b>Поезія</b>	
С. Галамай — Епістемологія проти матеріалізму	2	<b>Алла Коссовська — Крутянцям</b>	1
		<b>Іван Овечко — Смолоскип</b>	1
		<b>П. Савчук — Сонет</b>	3

# ВІСНИК



## КОЛИ ЗАБУДУ ТЕБЕ, ЄРУСАЛИМЕ...

(і. б.). Одбившись від дому свого і Батьківщини за далекі моря і океани в нові — чужі країни —

Від літ щороку ми ідем  
В далекий, тихий Вифлєсм  
Стрічати дивну новину —

— народження Божого Дитяти.

Від тисячі літ ця історична подія стала святом української родини. Вона вбрала його в чудові кольори, надала йому протягом сторіч своєрідного чару. Цього чару, що влився в наші душі за Свят-Вечірнім столом, не забути нам ніколи. Нам, розкиданим по всіх краях і дорогах великого й широкого світу.

Чар Христового Різдва залишився в наших серцях до сьогодні тим чарівним евшан-зіллям, що в'яже нас з Україною, її пребагатою обрядовістю Свят-Вечора, незрівнянною красою тисячі коляд і щедрівок і глибокою атмосферою всепримирення. Свята Різдва Христового — це дні великі глибиною свого значення, своїм релігійним характером і близькістю Сина Божого, який з'явився між нами під видом ніжної дитини. В цей час переживаємо хвилини, мережані любов'ю близьких нам сердець, чаром родинного щастя і почуттям народньої єдності.

Свят-Вечір... Сумерк.  
Сніги біліють.

У срібній млі, в мовчазнім сні  
В хатах далеко тихі світла  
І мріє ліс у далині.

Різдвяна ніч... І зорі, зорі,  
Аж злотий шлях від них веде,  
А з ним з небес Дитятко Боже  
Тихесенько на земля йде...

... По всьому світу стала повинна —  
Діва Марія Сина родила.

„До своїх прийшов і свої не прийняли Його”.  
Вони не пішли до Вифлєсму, бо Його при-

хід не був згідний з їхнім бажанням. Не було блиску, не було зовнішніх ефектів. Його прихід викликав між ними не радість, а злість.

„А всім, що прийняли Його, дав силу дітьми Божими стати”. Тому тисячу літ — прийняли Його наші предки. Вони не шукали Його в „царській палаті, но между бидляти, во пустині, во яскині”. І щороку — через цілі віки вони очікували Його приходу — Його поновного Народження в їхніх душах.

До Його приходу вони побожно приготувались постом і молитвою. Вони зготовляли Христові вертеп у кожній хаті, у кожній душі. Торжественна Свята-Вечера була гостиною зі самим Христом.

І сьогодні в Україні — коли вороги Христа зруйнували й зганьбили наші святині, коли не чути радісного гомону дзвонів, що звіщали би „Славу во вишніх Богу і на землі мир” — з великою тугою наші рідні брати і сестри виглядають Свят-Вечірньої Вифлєсмської зірки.

... Та ніч Різдва.

Сіє зірка золота...

Благословенна будь нам, зоре!

Ти нам несеш цілющий лік

На смуток наш... На наше горе...

Благословенна будь!

Ти нам показуєш ту путь,

Де наша ціль-мета...

Ти нас хоч раз, хоч раз у рік

З'єднаєш, зіронько, в одно!

Наші думки, наші серця хай будуть з тими в Рідному Краю, що не зламались, не вгнулись, а з хрестом станули на прю з ворогом. Їм усім дай, Боже, пережити врем'я люте, щоб вони і ми могли ще побачити на українському небі сяйво тієї вифлєсмської зірки, що сповістить нам народини Христової Правди. А до приходу того Блаженного дня — не забути нам Тебе, дорогий наш Єрусалиме!

У СВЯТО ДЕРЖАВНОСТИ І СОБОРНОСТИ Алла Коссовська

## ВЕЛИКІ РОКОВИНИ

*„Україна завжди прагнула свободи”.*

*Вольтер*

У житті народу бувають моменти, що, немов блискавка, проясняють темряву, що, немов світляний дороговказ, просвічують шлях для грядучих поколінь.

Таким світлом у темряві вікової неволі були в нашій новітній історії Свято проголошення самостійності Української Держави 22 січня 1918 року і Свято соборности-злуки всіх українських Земель 22 січня 1919 року в столиці України — золотоверхому Києві.

До таких великих моментів нашої тисячолітньої історії треба зачислити: прийняття християнства, об'єднання всіх наших земель в Київській Державі святого князя Володимира, заснування Запорозької Січі, повстання гетьмана Богдана Хмельницького проти Польщі, війна гетьмана Івана Мазепи проти Московщини, відродження українського народу під впливом вогненної поезії Тараса Шевченка, створення першої української збройної сили — УСС і Листопадовий Зрив.

Так, як під впливом весняного сонця тануть сніги, під впливом творчости Тараса Шевченка, Івана Франка й Лесі Українки почали танути льоди вікової неволі, і український народ, поневолений і безправний, розпочав зтяжну боротьбу за свої життєві права — бути господарем на своїй прадідній землі. В авангарді цієї боротьби йшла наша молодь, згуртована в таємних організаціях під московською займанщиною, а під австрійською — в таких організаціях, як Січ, Сокіл, Пласт.

З вибухом першої світової війни молодь на західноукраїнських землях в лавах Україн-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four  
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.  
Second class postage paid at General Post Office,  
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,  
NEW YORK, N. Y. 10003

## РІЗДВЯНА ВІЗІЯ

Чую я голос віщій:

„Тихо, вродилась дитина!

Чвари покиньте відвічні

В цю урочисту хвилину.

Тихо, вродився Спаситель

В хижі убогій, старій,

Люди, Йому принесіте

Царські дари:

Мудрости ладан пахучий,

Миро соборної згоди,

Злото любови лекучої

До свого народу!”

Чую я, спів урочистий

З неба ослиного линне:

„Діві вклонімося Пречистій —

Матері Україні!

Люди, щасливі ви нині,

Слава, співайте, слава!

Днесь народилась на сіні

Ваша Держава!”

Раптом прокинулась: сон це?

Дивне видовище зникло.

Сипле різдвяне сонце

Золото променів в вікна.

ських Січових Стрільців продовжувала неокінчений бій під Полтавою. Цей історичний виступ УСС на арену історії мав великий вплив на весь український нарід, бо слава про них розійшлася по всій українській землі. А коли почалася революція проти зненавидженого царату, то два гвардійські полки, Волинський і Ізмайлівський, що склалися з самих українців, перші перейшли на сторону революції і таким чином вирішили її долю.

Березнева революція на землях колишньої московської імперії принесла з собою відродження країни, так чудово описане поетом Олесем. Неначе фенікс із попелу, відродилася Україна, створила свій революційний парламент, уряд і армію.

Перші три універсали Центральної Ради були немов милевими стовпами на шляху нашої державности, що їх завершено Четвертим Універсалом, який виявив правдиву волю українського народу до повної самостійности й державности.

Рік пізніше — представники з усіх українських земель прибули до столиці України — Києва, щоб 22 січня 1919 року урочисто про-

голосити об'єднання всіх українських земель у Соборній і Самостійній Українській Державі.

Під впливом цих двох державних актів і безперервної боротьби українського народу в обороні цих актів — московські більшовики примушені були створити фіктивну Українську Радянську Соціалістичну Республіку, пізніше приєднавши до неї частинно західноукраїнські землі зі Львовом, Чернівцями й Ужгородом, але без Перемишля, Сянока, Холма й інших княжих городів.

Відзначаючи щороку наші найбільші національні свята, ми відзначаємо їх не тільки по наших церквах, народніх домах і концертних залах: у Конгресі й Сенаті ЗДА наші священники проказують молитви, а конгресмени й сенатори виголошують промови в обороні української державности. Губернатори й посадники американських міст проголошують день 22 січня „Українським Днем”, в оточенні українських делегацій підписують відповідні декларації, доручають вивішувати наші синьо-жовті прапори на ратушах. Американська преса подає світлини з церемонії підписання цих декларацій, містить прихильні статті про українську боротьбу за державність.

Все це досягнуто внаслідок наполегливої праці Централі й Відділів УККА, тривалої освідомлюючої праці наших видатних діячів, як проф. Л. Добрянський, голова АВН Я. Стецько, проф. Р. Смаль-Стоцький та ін., внаслідок довголітньої діяльності Відділів ООЧСУ, Осередків СУМА та інших організацій.

Роздумуючи над нашими Великими Роковинами, мусимо кинути ретроспективний погляд в сивину віків, на тисячолітню історію України, пригадати собі хороброго князя Святослава Завойовника, що поширив кордони Київської Держави на схід аж по Волгу, на південь

поза Дунай і по Кавказ, що прибив свій щит на воротах Царгороду. Його мати-княгиня Ольга, за словами літописця — була найрозумнішою з усіх жінок, мала таку повагу, що з нею бажав одружитися візантійський цар. А якої великої слави зажив для Києва і себе князь Володимир Великий, що об'єднав наші землі в найбільшу тоді державу! По його смерті київський митрополит Іларіон сказав: „Князь Володимир володів у країні, що її знають по цілому світі!” А якою широкою славою втішався князь Ярослав Мудрий, званий „тестем Європи”, хоробрий король Данило, що дістав королівську корону від папи, князь Ярослав Осмомисл, Володимир Мономах!

Вдумаємося у цей світлий маєстат нашої державности, уявимо собі цю порфіру-багрянцю, що її вдягали наші князі на престолах, коли промовляли до своїх підданих або чужинних послів, а слів їхніх слухала ціла Європа. Вони найгідніше репрезентували нашу державу і наш нарід, і про них знав увесь тодішній світ!

У свята нашої Державности й Соборности згадаймо цю колишню нашу славу, цю порфіру-багрянцю величі, в якій пишалися наші великі володарі на золотокованих престолах. Яким блиском сяяла ця велич!

Нехай же блиск цієї порфіри-багрянці великих володарів Київської Держави зогріє зачерствілі серця, осінить їх авреолею слави, розпалить святий вогонь національної гордості за наше велике минуле. Нехай випростас хребти і похилені голови, нехай наснажить для дальшої мандрівки тернистим шляхом до нашої самостійности, соборности і державности!

*Літописець*

**ПРИРОДА НЕ ЗНАЄ СПИНУ В СВОЄМУ РУСІ  
І КАРАЄ ВСЯКУ БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ.**

Г е т е

ІЄРАРХІЮ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ, УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД, ЗОКРЕМА ЙОГО КРАЩИХ СИНІВ І ДОЧОК, ЩО ВОРЮТЬСЯ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ ПРОТИ ЧЕРВОНОЇ МОСКВИ, УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ І ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО СТОЯТЬ НА БЕЗКОМПРОМІСОВО САМОСТІЙНИЦЬКИХ ПОЗИЦІЯХ, ЧЛЕНСТВО ООЧСУ

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ

ВІТАЮТЬ

ГОЛОВНА УПРАВА ООЧСУ І РЕДАКЦІЯ „ВІСНИКА”

I. Боднарук

## МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ НА ТЛІ СУЧАСНОСТІ

У ч. 1 за січень-лютий київського журналу „Мистецтво” появилася стаття В. Беляєва „Зірка не згасає”. Беляєва ми знаємо, як автора цілого ряду брутальних пашквілів проти українських націоналістів, а також автора сценарію до богохульного фільму „Іванна”, зверненого проти Митрополита Шептицького й католицького духовенства. Головну роль в тому фільмі грала 20-річна студентка Інна Бурдученко. Її дебют закінчився трагічно: під час одної з проб запалився на ній одяг, і вона померла.

Що ж спонукало Беляєва якраз у соті роковини з дня народження Великого Митрополита написати свою статтю, в якій згадує він Митр. Шептицького? Відповідь на це дасть заголовок статті, а далі окремі вислови „між рядками”.

Хоч уже минув 21 рік, як не стало Великого Митрополита, і більшовики намагалися знеславити його пам'ять навіть спеціальним фільмом, його „зірка не згасає”, навпаки, вона щораз яснішає у підсоветській Україні. Беляєв признається, що коли він написав сценарій „Іванна”, то один із режисерів не хотів його взяти до постави, оправдуючись тим, що „не може такий фільм пускати в роботу, бо авторитет Шептицького в західних областях України надто високий”.

З різних аспектів можна розглядати працю й заслуги Великого Митрополита, але ми розглянемо лише ту ділянку, яка стала особливо актуальною нині.

Думки, взяті з писань Митрополита, відзеркалюють велич цієї постаті нашої Церкви і показують, наскільки актуальні його ідеї в наші часи не лише для українців, але й для Вселенської Церкви. Ця світла постать, що провадила наш нарід на західноукраїнських землях протягом півстоліття, попри свою працю архипастиря, вміла знайти час на працю загального значення. Митр. Шептицький — це передусім апостол єдності, бо все життя працював над зближенням обидвох українських Церков, щоб утривалити єдність в українському народі. За справу об'єднання терпів фізич-

но й морально від чужих і своїх. Цю працю не припиняв навіть тоді, коли карався на засланні.

Перебуваючи в Києві, Митр. Шептицький заснував греко-католицьку парохію і призначив її парохом о. Цегельського, колишнього пароха Камінки Струмилової, зробивши його також генеральним вікарієм для українців-католиків в Україні. До помочі додав йому о. В. Щепанюка, колишнього сотрудника св. Юра у Львові. Тоді ж прийшла до Митрополита делегація галицьких переселенців з дочкою І. Франка і просила відправити панахиду за душу Великого Каменяря. Митрополит відправив панахиду в костелі св. Александра, на яку прибуло багато не тільки галичан-католиків, але й православних.

Якою пошаною втішався Кир Андрій у православних українців вказує факт, що коли він від'їздив з Києва до Москви, кияни масово вийшли проваджати його на станцію.

У Москві вітали Митрополита не тільки українці, але й поляки. Митрополит висвятив там одного з наших семінаристів на диякона. Старокатолицького священника, о. Колпінського, що прийняв католицьку віру, призначив він для праці між росіянами-католиками. Слуга Божий Андрій під час заслання висвятив по тайки на єпископів о. д-ра Йос. Боцяна, о. д-ра Теодора Яремка та о. д-ра Яцковського. Два останні померли на засланні, а єп. Боцян закінчив життя 1926 р. у Львові як титулярний єпископ луцький і помічник митрополита.

Повертаючись до Львова, ще з Швейцарії вислав Митрополит Андрей письмовий звіт Папі із своєї праці в Росії. Про те все розказав нам його секретар о. Готра ЧСВВ у „Світлі”.

Хоч Великий Митрополит у змаганнях до єдності всіх українців був ентузіастом і фанатиком, його думки про висліди унійної праці були сумні. Про це писав він кількома наворотами, особливо в передмові до книжки „Дер Хрістліхе Остен”. Він мріяв про те, щоб обидва наші віровизнання зіллялися в одно, але здавав собі справу з того, що православне і греко-католицьке віровизнання „дуже далекі до того, щоб стати одним віроісповіданням”.

Його заклик до порозуміння в 1941 і 1942 р. з православного боку зрозуміли й оцінили неправильно. Кир Андрей вважав, що майбутній уряд київського патріярха мав би бути злучений в одній особі з урядом київського митрополита. Але київський митрополит мав би бути вибраний з-поміж православних автокефальних архиєреїв чи священників. Майбутній київський патріярх мусів би прийняти вселенську віру, себто православ'я перших сімох Вселенських Соборів, доповнене рішеннями Вселенських Соборів з X ст. до найновіших часів.

На думку Митр. Шептицького, серед християн, зокрема східніх, часто зле розуміють вселенськість, Східні Церкви часто бачать у Католицькій Церкві свого противника, що, мовляв, наказує вірним зрікатися своєї нації і традицій. Митрополит писав: „У наших сторонах стати католиком є для православних стати поляком. Такий погляд неправильний і не відповідає духові католицької науки, яка, будучи наукою Христового Євангелія і Вселенської Церкви, є всесвітньою, призначеною для всіх народів, і то всіх часів”. Такий погляд називав Шептицький заскоружлим візантинізмом у негативному значенні. Шептицький сам був візантієм, але в позитивному значенні, себто прихильником прийняття добрих традицій Візантії, збереження східнього обряду в його чистоті і красі. Кир Андрей відкидав лише все негативне з Візантії, наприклад, роз'єднання Церков, довершене за Фотія і Керуларія, візантійський цезаропапізм тощо.

Сумні результати унійних змагань бачив Великий Митрополит не тільки в минулому, але й в новіших часах. А все ж таки він не дивився песимістично в майбутнє. Він вважав, що до об'єднання треба йти іншими дорогами, бо дотеперішні не виправдали себе.

Що ж треба робити? На це питання дав Шептицький відповідь у листах з 1942 року до українських православних владик і до віруючої православної інтелігенції. „Повна злука греко-католицького і українського православного віроісповідань — писав він — це справа хіба дальшої майбутности. Вона стала б можливою після довгих змагань із обох боків — взаємно наближатися і себе взаємно пізнавати. А зближення і взаємне пізнання, необхідні для осягнення національної єдності, може

колись довести до об'єднання, але треба передусім усунути взаємні роздори ненависти, які спричиняють, що українець українцеві ворог. І ті, що бажають колись єдності, і ті, що її не бажають, почнімо всі працю над помиренням. На такому конечному помиренні скористає весь український нарід”.

І тому молився Слуга Божий Андрей: „Всемогучий Боже, дай нам, щоб у наших рядах — і духовних і світських — знайшлося у слухну пору досить людей пожертви, щоб не задержалися перед останнім і рішальним кроком”.

Щоб прийшла та хвилина, український нарід мусить позбутися деяких національних вад. Митрополит казав: „Не без великого страху приходиться нам самих себе спитати, чи організм нашого народу не терпить на якусь моральну гемофілію, яка спричиняє, що кожна найменша рана є неначе не до вилікування. Чому кожне непорозуміння між українцями, яке, як здається, можна б легко усунути, переходить так часто в хронічний стан антагонізмів, спорів, яким немає кінця? А з обох сторін може бути найліпша воля і патріотизм, що виглядає на правдиву любов до батьківщини. Ми міримо патріотизм не розумом, а серцем. Його температура заступає в наших очах усі інші прикмети. У многих напрямках ми ще люди примітивні, для яких демонстрація, фраза і шум часто видаються чимсь важнішим, ніж зимна розвага чи витривала праця. В нашому суспільстві надто часто стрічаються люди, що себе вважають фаховими політиками, хоч не мають ніякого фаху і ніякого спеціального знання. Само положення змушує заступати поважнішу фахову працю реторикою...”

В нинішнє люте для наших Церков і українського народу врем'я наука Великого Митрополита повинна стати дороговказом для церковних і народних проповідників.

У „Новій Зорі” з 8 серпня 1965 р. писав о. Методій Ничка: „На нашому ж подвір'ї ще заморозь. Теплий подув весни, що повіяв у християнському світі, в нас дуже слабким відгомном відбився. Дехто в нас в ім'я помилок минулого робить помилки сучасности! Два брати в обличчі великої Голготи рідного народу тут, на волі, не можуть зійтися і проказати спільно молитву: „Отче наш”! Ми стали тільки жертвами поділу, що його інші зроби-

Д-р Михайло Кушнір

## ПРОБЛЕМИ ПЕРЕД НАМИ

[Доповідь, виголошена на окружних конференціях Організацій Українського Визвольного Фронту в Нью Йорку (25-26 жовтня 1965), в Рочестері (30 і 31 жовтня 1965) і в Чикаго (6 і 7 листопада 1965)]

Шановні Пані й Панове!

Я радію, що з нагоди цієї окружної конференції представників Організацій Українського Визвольного Фронту маю можливість зустрітися з Вами, чоловічими діячами низових клітин, на плечах яких спочиває весь тягар практичної праці. Від Вашої моральної постави, від Вашої віри в слушність нашого змагання, від Вашого ентузіазму й готовності віддати себе всеціло українській визвольній справі — залежить не тільки розвій або упадок Організацій Українського Визвольного Фронту, але й доля української політичної еміграції, а тим самим користь або шкода українській визвольній справі.

Тому, користаючи з нагоди, що всі Ви прибули сюди, щоб перед розгорненням своєї праці в осінньо-зимовому сезоні глянути на пройдений шлях, проаналізувати генеральний плян зимової кампанії та зачерпнути нових сил для дальшого походу, — хочу заторгнути найважливіші проблеми, які стоять перед нами, особливо проблему нашого сьгоднішнього успіху, отже, **проблему нашої моральної постави** й **проблему нашого завтрішнього успіху**, отже **проблему збереження національного обличчя нашої молоді**.

Організації Українського Визвольного Фронту, яких Ви, Пані й Панове, є членами — не є ціллю для себе самих. Цілі тих організацій стоять у функціональному відношенні до цілей, які ставить собі український нарід на рідних землях, і які, очевидно, ставить собі також українська політична еміграція у вільному світі, — бо вони є інтегральною частиною тієї емі-

грації, вони є тільки засобом для досягнення цілей українського народу, а в консеквенції і еміграційного суспільства на фронті визвольної дії.

Очевидно, що в засаді еміграції не можна протиставляти народові на природному обширі його життя. Але українці в краю і на чужині мають певно ті самі прикмети й ті самі хиби, хоча умовини існування безсумнівно мали вплив на поглиблення чи затертя деяких прикмет і деяких недоліків характеру.

Але тут інша проблема. Не та, якою є еміграція, але чи вона має амбіцію впливати на справу народу. Це, й тільки це, може бути мірою її вартости і придатности для народу.

**Еміграція без обличчя, пасивна, еміграція, що відрікається своїх завдань і діяльності — це самоперекреслення.** Серед чужих можна або денационалізуватися, або свій побут серед них сперти на переконанні й вірі в якийсь конкретний сенс і ціль свого віддалення від рідної землі. Немає еміграції без ідеї. Є тільки переселенці, що оптують в користь народів, серед яких вони поселилися. Українець в Англії, Франції, ЗДА чи Аргентині, якому стали байдужі політичні проблеми рідного краю, — залишився тільки з імени українцем, хоча б навіть був членом Українського Народнього Союзу чи „Самопомочі”. Емігрант — це людина, якій не вільно втрачати свідомости своєї ролі, не вільно відректися своєї ролі, це людина, — якій чужа політична абнегація в стосунку до власного народу.

Початковою і підставовою рацією еміграції є чинний політичний стосунок до власного Краю. Політичний, а не сантиментальний, не культурний чи навіть історичний. Бо ті всі зацікавлення найкраще і найповніше даються заспокоїти в стислому зв'язку з народом, на власній землі, а не серед чужих. Побут на еміграції можна погодити з національними амбіціями тільки закладаючи те, що на власній землі стало неможливим явно і чинно визнавати і практикувати

ли! Наші політичні вороги старалися й стараються сфанатизувати нещасний наш поділ на два віровизнання! І може бути так, що ті, що спричинили поділ Христової Церкви, поєднуються, хоч до цього далеко ще дорога, а ми поміж собою будемо спорити за провини наших дідів, яких не завернемо, повторюючи їх”!



такі чи інші ідейно-політичні погляди. Треба, отже, зрозуміти, що Україні на чужині потрібні не так українці, як українські політичні емігранти. Можна сперечатися, чи українська політична еміграція може успішно впливати на долю народу, але це безсумнівне, що не можна політичну еміграцію вважати його „всохлою галуззю”, бо вона існує тільки на те, щоб служити народові. **В самому понятті політичної еміграції міститься чинна роля супроти батьківщини.**

Роля політичної еміграції потрібна: свідка, мірила й голосу, що домагається справедливості. Звідсіль випливають і наші завдання: збереження українського національного обличчя еміграції; пропаганда української визвольної справи у вільному світі; боротьба за політичні права і незалежність України. Очевидно, що шляхи здійснення, засоби, що ведуть до здійснення цих завдань у кожному суспільному секторі — відмінні.

Отже, політична еміграція живе долею Краю, а водночас впливає на нього, вона може також становити поміст між Краєм і Заходом, врешті впливати від імені народу на прихильні нам сили в світі. І вона це робить в міру своїх можливостей.

Вплив на нарід і допомога йому — це не дрібничка. Еміграція має обов'язок підтримувати в народі віру в зміну укладу політичних стосунків у вільному світі, а що найменше в їх еволюцію, а серед чужих свідчити, що український нарід не погодився зі своїм політичним положенням. Скільки ж шкоди у світі могло б спричинити примирення еміграції з долею України, або, що гірше, — голошення, що накинений народові устрій, порядок, поневолення — відповідають амбіціям і потребам народу! Консеквенцією еміграції у вільному світі повинна бути ясна і здецидована західня орієнтація в політиці. Натомість існування великої і зціленої еміграції має вплив на Край, і то не тільки шляхом підтримування надії народу на зміни, але й шляхом конкретного впливу на політичну дійсність. Еміграція є неначе резервою в теперішньому положенні України. Вона може прийти до голосу, а з її існуванням мусить числитися кожний ворог і кожний приятель України. Тому еміграція, не зважаючи на багато її хиб, помилок і занедбань, зовсім не є „всохлою

галуззю”, але є живою частиною народу. Без неї український нарід був би калікуватий.

Що більше, — можемо сказати, що вже саме перебування на еміграції є політичною дією. Навіть як би еміграція нічого іншого не робила, як тільки тривала, — очевидно, і це найважливіше: зберігаючи українство — вже тим самим вона виконувала б частину свого політичного завдання. Бо еміграція є тлом контрастуючих барв для життя сучасної України, на яких яскраво виступає становище в Україні. Якби еміграції не було, то про Україну знали б у світі тільки те, що хотів би сказати окупант.

Ми бачимо, отже, що, не зважаючи на віддаць, час і простір — вплив еміграції на життя Краю великий і різносторонній. Вплив не тільки на дії самого окупанта, але й на суспільство. Край відчуває, що еміграція існує, і сподівається, що вона діє, скріплює сили, громадить енергію, щоб у відповідний час виступити в грі.

Але нормальним процесом, який відбувається серед кожної політичної еміграції, є процес її повільного всихання, повільного всякання в чуже середовище, аж до цілковитого зникнення. Це — тривожний, але природний процес, і не думаймо, що якраз наша еміграція є винятком із цього закону. **Отже найважливіше, суттєве завдання, яке стоїть перед нами — завдання, щоб нормальний процес всихання відвернути розумом і волею, щоб його за всяку ціну на якнайдовший час загальмувати.** Отже, йдеться про те, щоб у країнах вільного світу якнайдовше існувала міцно спосна і скоро реагуюча українська суспільність, частина живої, християнської і національної України.

Хто має здійснити це завдання? Очевидно ми всі, члени української політичної еміграції, а передусім члени Українського Визвольного Фронту, авангарду визвольної дії. Але все ж таки особлива роля припадає українському доростаючому поколінню, українській націоналістичній молоді, бо вона має бути продовжувачем нашої дії, нашої боротьби. А коли ми так насвітлюємо справу, то бачимо ясно, яка важлива проблема стоїть перед нами: **проблема підготовки української еміграційної молоді до ролі продовжувача визвольної дії; проблема знайдення таких методів і форм студійної, освітньої, самоосвітньої, виховної, самовиховної пра-**

ці для молоді і над молоддю, які могли б бути засобом і інструментом для різьблення людей, спроможних виконати це завдання, значить, здібних стати продовжувачами визвольної дії; проблема вповнення в українську еміграційну молодь зрозуміння і переконання, що коли сучасна Україна перебуває в неволі, що деправує націю духово й винищує фізично, обертає вільний нарід у плем'я гелотів, то ганьбою було б для української молоді, коли б вона не ставила на перше місце своїх змагань — зусилля, щоб причинитися до знищення тієї ганьби, коли б вона змістом свого життя не ставила справу здобуття волі Україні.

Охоплюючи велич проблеми, яка виринає перед нами, мусимо ствердити, що проблема української еміграційної молоді не є проблемою самої тільки молоді. Вона є проблемою всіх свідомих своїх завдань українських політичних емігрантів, передусім проблемою Вашою, Пані і Панове, проблемою членів Організації Українського Визвольного Фронту.

Але овид наших міркувань затемнюється, коли починаємо аналізувати цю проблему, бо ні для кого не є таємницею, що поза малою частиною зорганізованої молоді і юнацтва, що має ще українське обличчя — переважна більшість — це байдужа до українських справ молодь, що вже навіть по-українськи не хоче говорити. Чи та байдужа молодь має стати в недалекій майбутності головним чинником боротьби за українське обличчя еміграції, чи вона має вже завтра стати воїнами і трабантами української визвольної дії?

Так, не інакше! А чи в нашому положенні можемо мати іншу відповідь, як: так! І тут перед Вами, Пані і Панове, одна із найважливіших проблем української політичної еміграції, один із найважливіших прицілів Ваших зусиль, Вашої праці.

Але, щоб краще зорієнтуватися в ситуації, спинімся на хвилину на проблемі сучасної молоді в цілому світі. Куди б ми не повернулися, всюди ті самі об'яви: молодь вимикається з-під нормального порядку, що володіє даним суспільством. Є різноманітні відтінки того „бунту молодих”, від витівки чи навіть злочину до змудження, легковаження, погорди до вартостей, які їм доросле суспільство намагається впоювати. Очевидно, існують в різних краях

широкі ряди молоді, які згідно з устійненим порядком піддаються виховній рутині, але навіть і в ті найбільш здисципліновані ряди молодих проникає дух знеохоти і нудьги, що відвертається від визнаних вартостей.

Говориться, що проблема сучасної молоді є „найважливішою проблемою нашої цивілізації”. І так справді є. В основі проблеми лежить редукція внутрішніх гальм і наказів релігійної моральності, яка доконується в ім'я облегшування людині життя. Але крім цього є ще один могутній чинник, що діє на справу розвалу молодих генерацій. Тим чинником є — почуття порожнечі. Це загальне явище, яке огортає наш світ, і його найсильніше відчуває сприйнятлива і вразлива природа молодости. Це правда, що сучасне життя нечувано вдосконалилося під оглядом вигоди і переборювання труднощів техніки щоденного життя, але водночас воно дуже зсіріло. Симптомом людського життя стає нудьга й її наслідок — навик механічно вбивати час.

Крізь світ нашої цивілізації, не зважаючи на те, що вона переживає один із своїх найбільш заворотних періодів, — не перепливають великі ідеї і концепції, які поривають поборювати труднощі, не перепливають струмені, які визволяють у людині ентузіазм і велику радість творення. А відживи інтелектуальні, культурні, мистецькі чи господарські й суспільні, якими сучасність частує молоду людину, найчастіше плиткі, пласкі і позбавлені чинника героїзму. І тому проблема молоді — це проблема змісту життя.

Отже, боротьба за душу української молоді, за її національне обличчя, за її моральну вартість — це передусім боротьба за вищий зміст життя тієї молоді, за життя, сповнене ідейно-моральних вартостей, вічних, абсолютних вартостей: добра, правди, волі, релігії, за життя, пронизане тугою за величчю: героїкою. А коли ми стверджуємо, що воно справді так, тоді запитаймо себе: що ми в цьому напрямі зробили?

Оце проблема, яка в усій ширині стоїть перед Вами: піднести зміст власного життя на такий високий рівень і горіти здобутими вартостями так сильно, щоб їх полум'ям стопити лід нудьги, духової порожнечі, охоти матеріального уживання — великої частини українського молодого покоління. Це незвичайно важке зав-

дання, але мені здається, що іншого шляху немає.

На цьому місці і в зв'язку з нашими міркуваннями хочу заторкнутися побіжно проблемі другого покоління емігрантів. Йдеться мені про належне розуміння проблеми інтеграції і денационалізації. Інтеграція, себто повільне, поступове засвоєння мови і звичаїв країни замешкання — невідхильний процес, особливо серед покоління, яке вчиться в чужих школах, dorостає і входить у професійне, суспільне та політичне життя країни поселення. Натомість денационалізація, коли вона йде впарі з інтеграцією — є синонімом затрати пов'язань із суспільною групою і традицією, на яких мусить спиратися зорганізоване людське життя. Винародовлена одиниця — це не тільки втрата для її матірньої національної групи, кількісна й якісна втрата, але передусім — це людина з неповною особовістю.

Щоб одиниця жила повним життям, вона мусить запусити коріння не лише в суспільстві, членом якого є з титулу виконання даної професії, але також в національній групі, виховні традиції якої, духове й інтелектуальне життя — становлять урожайний ґрунт для витворення потрібної для існування поживи: культурних вартостей.

Отже, боротьба з денационалізацією українського, еміграційного, dorостаючого, молодого покоління повинна бути ведена в ім'я оборони людини, втримання повноти її особовості. Наш вклад, вклад першого покоління української політичної еміграції — буде справді поважний, коли безпорадному потопанню нашої молоді в чужоті протиставимо свідоме вкорінення молодих в тисячоліття українськості і в місцевий ґрунт.

А тепер повернімся лицем до нашого dorостаючого молодого покоління і подумаймо про можливості і форми, якими можна зв'язати його зі справами боротьби за політичні права і незалежність України.

Довкола нас іде боротьба між універсальною концепцією комунізму, під плащиком соціалістичного „гуманізму”, і антиматеріалістичним чинником. Ідеологічна боротьба ведеться тепер уже на кожній точці земної кулі. Очевидно, що українська політична еміграція має обов'язок брати в тій боротьбі найактивнішу участь.

І саме ця справа, справа виникнення нової фази ідеологічної боротьби, має в українському еміграційному середовищі один дуже важливий аспект: проблему dorостаючої молоді.

Ця молодь, народжена на еміграції, в цілості вихована чужою школою, байдужніє до українських справ, змальовуваних їй у традиційних, плачливих тирадах. Молодь вважає, що це для неї далекі справи, загумінкові справи, давно прогомонілі й нудні. Від цих справ не можуть загорітися їх серця, спрагнені найбільш сучасних надхнень. Образ української справи в її вчорашній формі не може порушити молодости, в найліпшому разі викликає сльозу сантиментального жалю чи змилювання. Але прагнення людини, яка починає жити, — може наситити, а уяву й думку може і мусить окрилити — візія боротьби, що охоплює не саму тільки Україну, але й цілий світ, — візія боротьби ідей з найбільшою, мабуть, напругою, що її досі знала людина.

Очевидно, що це тільки одне зі становищ, наведених порядком прикладу.

І це є також очевидним, що висліди нашої дотеперішньої освідомної, освітньої і виховної праці над молоддю не завжди задовільні, що процес формування українського обличчя нашої молоді не дає бажаних вислідів. Але ті явища не є доказом, що наша молодь погана, що нічого вже тут не дасться зробити, що та молодь назавжди для українства втрачена, тільки ті явища є доказом, що методи праці, які ми застосовуємо, невідповідні. Бо це стара педагогічна істина, що коли виховні методи, яких ми вживали, не дають вислуду, а виховний предмет є нормальною одиницею, — значить треба шукати інших методів. І дійсно, в ситуації, в якій ми опинилися, нам не вільно виправдувати наші неуспіхи і скидати вину за них на обставини і сторонні чинники, бо тут ідеться про справу найвищої ваги: про справу бути чи не бути українській політичній еміграції. Ні, ми мусимо стати на становищі, що правильні і відповідні виховні методи мусять бути знайдені, і що настирливим шуканням відповідних у даному випадку метод ми мусимо забезпечити нашій освідомній і виховній праці — повний успіх.

(Закінчення буде)

Ігнат М. Білинський

## У ЧИЙОМУ ІНТЕРЕСІ?

### На маргінесі деструктивної критики УККА

Український Конгресовий Комітет завершив у 1965-му році 25 років свого існування, своєї діяльності. Нема потреби говорити й вичисляти осяги УККА у різних ділянках його праці, бо ці осяги загальновідомі. Вони прийшли у висліді планової і послідовної праці керівних органів та низових клітин УККА, і належну оцінку визначить їм історія. В перспективі завтрашнього дня можна б хіба накреслити концепційно низку проблем, перед якими УККА стоїть і за здійснення яких бореться.

Однією з таких проблем, реалізованих у політичній стратегії УККА, є акція Тижня Поневоленних Націй, яка набирає форм політичного руху, що поширився поза межі Америки. Тут, в З'єднаних Державах Америки, ця акція кожного року прибирає щораз ширших форм маніфестаційних виявів у всіх більших осередках, з участю провідних американських політичних і державних мужів. Вона має щороку свій відгомін і в Конгресі ЗДА, а зокрема в Москві, яка не щадить нападів у своїй пресі на організаторів відзначування Тижня

Поневоленних Націй, зокрема на американський уряд, за схвалення резолюції і проголошування Президентом ЗДА щорічних проклямацій.

Акція відзначування Тижня Поневоленних Націй прийнялася також і поза кордонами З'єднаних Держав. Подібну резолюцію в справі поневоленних націй схвалив парламент Туреччини, щороку відзначають Тижень Поневоленних Націй азійські країни, Формоза, Південна Корея й інші, піддержку цієї резолюції схвалила Антисоціалістична Ліга Народів Азії на останній конференції в Манілі.

До речі буде пригадати, що автором цієї важливої політичної резолюції є голова УККА д-р Лев Добрянський, і ціла система УККА була активно заангажована у довготривалих заходах для схвалення її Конгресом ЗДА.

Іншою політичною акцією, що увінчалась успіхом, була протестаційна акція УККА, зокрема його голови, в справі консульного договору між Вашингтоном і Москвою, у висліді якого мали бути створені радянські консуляти в Америці та американські в СРСР, зокрема в Україні. У висліді заходів УККА, зокрема свідчень д-ра Л. Добрянського в Конгресі ЗДА, цю справу, яка політично кваліфікувала Україну як адміністративну частину СРСР, в розумінні Державного Департаменту — Росії, бож договір підписано з Москвою, — Конгрес відклав для обміркування в наступній сесії, не зважаючи на те, що Державний Департамент піддержував створення таких консулятів.

Черговим важливим питанням, що його УККА вже довгий час намагається довести до успішного завершення, є створення при Конгресі ЗДА Академії Свободи, як політичної школи, де могли б вишколюватися провідники і знавці психологічно-мілітарного діла в холодній війні проти Москви. І цю важливу ділянку трактує Державний Департамент по-мачушиному, вважаючи, що створення такої Академії не було б до вподоби Москві. Є, однак, надія, що така Академія в найближчому майбутньому буде створена засобами приватних американських фондів.

Не менш важливою справою в політичній стратегії УККА є ведені в Конгресі ЗДА заходи для створення спеціального конгресового Комітету для розгляду проблематики поневоленних націй, здійснення чого дало б змогу перевести послідовно аналітичні дослідження до дії російського імперіалізму. І до цієї справи ставиться Державний Департамент негативно.

Політичні пляни УККА далеко переходять його спроможності, — вони сягають також і в царину міжнародної політики, зокрема через участь голови УККА в різних міжнародних протикомуністичних конференціях, в Європі та на Близькому і Далекому Сході.

Усе це плянує і здійснює УККА в несприятливій атмосфері коєкзистенційної політики американського уряду, спертої на мілітарну силу, з поминенням мо-

Микола Щербак

### ЗУСТРІЧ

Зустрівшись з Іваном Франком,  
Микола Лисенко обняв письменника  
і в пориві сказав: „Франко — це  
святий!”  
(Із спогадів акад. Сергія Єфремова).

Як важко йти цим бескидом стрімким!  
Та легко руки тиснути в любові!  
„Франко!.. Святий!..” — у зустрічі-обнові  
Вони застигли в захваті святим.

Здавалося — засяяв сонцем дім,  
Коли прийняв у королівськім Львові  
Двох велетів — у музиці і слові —  
Двох чародіїв у чутті одним!

І той, що землю прославляв піснями,  
І той, що з мужністю ламав граніт,  
Хмеліли із нестримної нестями!

Биття сердець великих — цілий світ  
Бринів, як відсвіт і дзвінки октави,  
На верховині у промінні слави!

Чергова стаття з серії статей д-ра М. Кушніра „Підстави національної культури” появиться в лютому числі „Вісника”.

ральних та ідеологічних принципів, — політики, яка, змагаючи до здержування дальшого комуністичного наступу у світі, у той самий час шукає способів порозуміння з Москвою, хоч би й коштом поневоленних націй.

В обличчі таких важливих завдань, плянів і політичних досягнень УККА, які йдуть по лінії визвольного інтересу української нації, незрозумілою може здаватися ведена в останньому часі деякими особами й групами деструктивна критика, а то й атака на УККА, яка йде не по лінії шукання кращих методів і шляхів праці УККА чи доброзичливої, конструктивної критики його діяльності, але по лінії підривання авторитету і нищення УККА — під гаслом — „треба розбити громаду, а тоді наново її організувати” — як це пропагує шикагівський тижневик „Українське Життя”, або — „відновляти республіку”, до чого закликає ред. М. Шлемкевич у своєму журналі „Листи до Приятелів”.

Ця атака скріпилася, зокрема, у зв'язку із зустрічами з так званими советськими культурними діячами, по зайнятті Конгресовим Комітетом становища із засудом таких зустрічей. Що Москва належно розуміє і враховує некорисні для себе наслідки політичних акцій УККА і відповідно діє, це зовсім зрозуміле, але в чому ж тоді справа з атакою на УККА людей з українського національного табору?

## II

Заки прийдемо до аналізу цього явища, яке не є випадкове, декілька завваг про УККА, як такий, його структуру і завдання.

До речі буде ствердити, що в нашій спільноті можна спостерігати послаблення активного заінтересування суспільно-політичним життям, у тому числі й працею УККА та Народним Фондом. Ця суспільна інерція слідна в житті всіх організацій, навіть найбільш динамічних.

У нашій спільноті усе ще домінує заінтересування громадськими справами на висоті села чи волости і брак належного розуміння політичних проблем, як сфери державницького думання і дії. Тому в нас багато церков, громадських домів і клубів з барами, але обмаль культурно-наукових інституцій, дослідних інститутів, не кажучи вже про піддержку громадою політичних акцій.

Хоч УККА об'єднує всі наші громадські, суспільно-політичні організації, установи і товариства, і жадне українське політичне середовище фізично його не домінує, наявним є нещире ставлення деяких кіл до УККА, як такого, і намагання надцерблювати із групових чи особистих спонук авторитет цієї установи. Критика діяльності УККА впливає часом із невластивого розуміння політичної суті і структури УККА.

УККА — це правно американська установа, а ідейно — це всеукраїнське політичне представництво у ЗДА, із завданням репрезентувати та керувати цілим українським життям у його громадських і політичних прояхах. З такого визначення структури УККА випливають і його цілі та завдання, які можна кваліфікувати

у двох аспектах: а) українське життя в Америці; б) українське життя поза Америкою.

У З'єднаних Державах УККА є суверенним чинником у своїй дії і своїх рішеннях. Він плянує, унапрямує і активно розв'язує різногранні проблеми життя української спільноти на цьому терені. У відношенні до української політики поза Америкою, УККА є тільки допоміжним чинником, бо цих проблем він розв'язувати не може. Відношення УККА до визвольної боротьби українського народу визначає сама його структура, що зобов'язує його до піддержки цієї боротьби в Україні та допоміжних акцій у вільному світі.

В американському політичному житті УККА не зв'язує себе безпосередньо ні з Демократичною, ні з Республіканською партіями. Він піддержує такі почини обидвох партій, які йдуть на користь українській визвольній справі та українській спільноті в Америці. В основі дії УККА лежать справи громадського порядку, але через допомогу визвольній боротьбі України УККА веде і політику.

## III

Незалежна політична дія УККА, її незаперечні успіхи і принциповість у питаннях українського національного інтересу викликають реакцію не тільки большевицького ворога й різних чужих чинників, але й, на жаль, окремих одиниць та груп українського національного табору, які не навчилися досі ставити добро української загальної справи понад проминальний, частозле зрозумілий інтерес чи „політику” власної групи.

Це можна наглядно спостерігати в останньому часі, коли з одного боку скріплений наступ на зорганізоване життя української спільноти, зокрема на УККА, повила Москва, а з другого боку деструктивну критику й шкідливу атаку на УККА повели прихильники так званого культобміну і зустрічей із советськими висланцями.

Приїзд на американську землю советських культурних діячів не був випадковий. Він відбувся в пляні Москви спричинити розклад і психологічну та ідейно-політичну демобілізацію української спільноти. Цей плян був дбайливо підготований і попереджений намаганням зм'якшити відпорність української людини на большевицьку пропаганду та її тверде протибольшевицьке наставлення. Поява косачівського журналу „За синім океаном”, засипування еміграції большевицькою літературою, платівками, фільмами, мистецькими ансамблями, вслід за цим запрошування окремих українських громадян на прийняття до советської амбасади, а то й спроба продістатися у нутро УККА — все це було в пляні психологічного наступу на українську людину та підготовою до нав'язування контактів у безпосередніх зустрічах.

У справі зустрічей із советськими висланцями не можна переходити до порядку дня. Це була тільки перша фаза, за якою прийде чергова. Цю проблему треба розглядати сьогодні в перспективі її причин, впливу і наслідків на події, які сколихнули і ввели деякий заколот у сучасній українській політичній думці та

громадській opinii і які мали безпосередній відгук на форумі УККА.

Ці події приводять до питання: які причини цього явища і куди прямує частина української еміграції? Що сталося, що по десятках років твердої постави і активної боротьби проти Москви знайшлися на еміграції українські люди, які заговорили про „роздвоєння душ”, орієнтацію на советські „реалітети”, приязні зустрічі з висланцями ворога, а то й нав'язування контактів з українськими комуністами.

Чи є це процес зміни політичної орієнтації, ревізіонізм дотеперішніх ідейних і політичних принципів, чи може модне новаторство або сугерована чужинними чинниками шкідлива концепція, яку пропагують ті, хто пішов на добре платну співпрацю з тими чинниками?

Те, що діється нині в українському політичному житті, має свою аналогію з минулим. Українська спільнота пережила була в Західній Україні етап радянофільства, по прогрі визвольних змагань і прогрі за автономію Галичини на міжнародньому форумі. Тоді, в добу так званої „українізації”, життям своїм заплатили за свою помилку в оцінці московсько-большевицького ворога і його плянів — Грушевський, Рудницькі, Крушельницькі, Чайківські, Вобинські й багато інших. У сучасній аналогії можна б шукати причини у диференційованому складі нової еміграції, з її частиною, що вихована на східних землях України, не може визбутися психологічного впливу писань Хвильового та орієнтації на провідну комсомольську й партійну верству в Україні, і з частиною розгублених ідейно й політично колишніх західноукраїнських націоналістів, які концепцію революційно-визвольної боротьби українського народу підмінили очікуванням еволюції большевицького режиму в напрямі демократії, переорієнтувалися на „сучасну Україну” і голосять ревізіоністичні концепції реалітетів в УССР — як „українській державі”, а лідер яких, Микола Лебідь, договорився навіть до того, що він був би щасливий бачити Україну у вигляді тітовської Югославії.

Цей реалітетний ревізіонізм — це на ділі духова, ідейна та політична капітуляція і пристосування до політики співіснування з Москвою. Це — заперечення ідеалів 22 січня 1918 — 1919 років і впливаючої з них платформи перманентної, безкомпромісової визвольної боротьби українського народу проти Москви за самостійність і соборність; це, на ділі, прийняття платформи перемир'я з Москвою, у висліді зневіри в можливість і доцільність дальшого ведення визвольної боротьби та ведення змагу лише за полегшення становища українського народу в УССР і визнання УССР „суверенною українською державою”; це — перехід на мінімалістичні позиції пасивного спротиву, при запереченні існування будь-яких революційно-визвольних сил в Україні.

Одним із засобів здійснення такої мінімалістичної політики вважають ревізіоністи зустрічі з советськими висланцями, мовляв, це — „частинне проламування залізної заслони, що дає нагоду зачерпнути запаху рідної землі... На революцію й самостійність, кажуть вони, прийде час аж тоді, коли захитається

імперія!” Значить, не ми повинні визвольного боротьбою розхитувати імперію, але вона захитається сама, а тоді вже будемо робити революцію. Як же ж нагадує це 1941-ий рік, коли захиталася імперія під ударами німецьких армій, одначе ті, хто закликає сьогодні вичікувати на „захитання імперії”, не поважилися тоді на революцію.

А чим насправді були в пляні Москви відвідини советських культурних діячів в Америці і Канаді найкраще виявив це у довгій статті в „Літературній Україні” з 8 жовтня 1965 р. під заг. „Гамбурзькі шулери та їхні поплентачі” Полторацький, стверджуючи: „... дедалі більше й більше націоналістичних емігрантів починають переглядати свій шлях, переоцінювати цінності і поривати з націоналістичними верховодами. Товариші, які побували в Канаді і США, одностайно свідчили, що процес розкладу серед націоналістичної еміграції розвивається далі. І першорядну роль тут відіграють зустрічі з радянськими українцями. Такі, які відбувалися, наприклад, минулого року, коли в Канаді і США побувала група українських туристів на чолі з головою Товариства дружби й культурного зв'язку із зарубіжними країнами К. А. Колосовою...”

Сказано ясно і аж надто виразно. Хай подумают над цим ті, хто в ім'я тих зустрічей готов був жертвувати єдністю ідейної і політичної постави української громади до большевицького ворога і зводити бої за знецінювання, а то й розбиття Українського Конгресового Комітету.

#### IV

На тлі аналізу причин і наслідків зустрічей виразнішою стає й тенденційна критика постанов Ради Директорів УККА з 20 березня 1965 р., зокрема критика діяльності д-ра Л. Добрянського. Пригляньмося ближче цим постановам і їх критиці у світлі сказаного дотепер.

У поновному ствердженні принципів політики, прийнятих одностайно членами Ради Директорів УККА, сказано в першій точці, що УККА є американською установою із першим головним завданням дбати про добробут і безпеку ЗДА.

В дальших точках окреслено інші завдання УККА, а саме: а) змагати до рішучої та остаточної ліквідації комуністсько-московського імперіялізму і колоніялізму. Для цієї мети змагати до повної мобілізації всіх сил української та інших не-російських поневолених націй; б) постійно вдержувати, поширювати та скріплювати зв'язки з вільними українцями та їх установами у світі; в) для скріплення безпеки ЗДА та ліквідації комуністсько-московського імперіялізму і колоніялізму вдержувати, поширювати й закріплювати зв'язки з іншими крайовими американськими установами з такими самими цілями та активно координувати з ними свою працю.

Інтерпретуючи тенденційно зміст першої точки, несовісні критикомани заговорили про американізацію УККА та ставлення інтересів ЗДА понад визвольну справу українського народу.

Для всіх об'єктивних і політично вироблених грома-

дья, зокрема членів УККА, це ж самозрозуміле, що УККА правно є американською установою, а ідейно і політично українською, про що й говорить сама його назва, і ніхто досі не робив до такого визначення будь-яких завваг в усіх попередніх постановах УККА, зокрема на його Конгресах, і ніхто не добачав у цьому досі спроби американізації УККА. А щодо черговості інтересів ЗДА і України в діяльності УККА, то про це найкраще свідчить 25 років його праці і зусиль для добра української визвольної справи.

При цьому треба пам'ятати, що Екзекутива УККА мала багато труднощів у минулому, щоб спростувати ворожі доноси до американських урядових чинників, мовляв, УККА є чужинною — еміграційною установою на американській землі і, як такий, повинен бути зареєстрований як чужинна агенатура. Не треба хіба пояснювати, що означала б для дальшого існування і дії УККА така реєстрація.

Тим, хто побоюється американізації УККА, радимо шукати денационалізації там, де вона дійсно загрожує, хоч би в таких молодечих організаціях, як МУНО, колишні Молоді Українські Націоналісти, які змінили свою назву і в своїй конституції виписали, що членом МУНО може бути тільки канадієць українського походження (вже не українець), а головним завданням організації є поборювати „субверсивний фашизм“ (?!).

Але, враховуючи те, що в тих же постановах УККА засудив був зустрічі з совєтськими висланцями, прихильники цих зустрічей підняли в пресі закид, що д-р Добрянський американізує УККА. При цьому вони давали за приклад Комітет Українців Канади, частина Президії якого зайняла була в минулому позитивне становище до зустрічей, — як приклад справжньої української установи.

Цей демагогічний закид з покликуванням на КУК не витримує критики, бо вистачить зачитувати із Становища КУК, проголошеного в пресі минулого року, місце про характер КУК, де сказано: „КУК, це інституція канадійська, а не еміграційна, КУК діє в Канаді на базі канадійського громадянства. Своїх завдань КУК не міг би виконувати, маючи статус еміграційної установи...“ — щоб гіпокрізія тих, хто робив такий закид УККА, стала наглядною, бо ж Комітет Українців Канади, за таку ж саму постанову, прихильники зустрічей досі не критикували.

Критиковано також точку постанов УККА, в якій сказано, що „УККА не визнає засади про загальну вину і відповідальність російського народу за всі злочини комуністичного режиму та його колоніального імперіалізму. УККА є проти цього колоніалізму та імперіалізму, а не проти російського народу, як такого...“

У критиці цієї точки вказувано на те, що українці повинні визнавати засаду колективної відповідальності російського народу (яку, до речі, стосували большевики і Гітлер) за всі злочини комуністичного — російського режиму над українським народом.

Прихильників такої нехристиянської колективної відповідальності, значить відповідальності і російських жінок та дітей включно, за всі злочини над україн-

ським народом відсилаємо до писань і стверджень українського підпілля ОУН в Україні, де засуджувано за ці злочини провідну імперіалістичну верству російського народу і ту його частину, яка цей імперіалізм підтримує, а не цілий російський нарід.

Як несовісно і тенденційно поставилися деякі прихильники зустрічей до постанов Ради Директорів УККА, свідчить теж нічим не обоснований закид, мовляв, „УККА відмовився від етнографічного принципу територіальних границь України“, бо, говорячи в одній із точок про потребу мобілізації всіх сил, в тому й неросійських поневолених народів, до боротьби проти комуністичного імперіалізму і колоніалізму, закликає — „в міру можливостей оминати дебат на теми територіальних проблем між поодинокими націями, поневоленими тим імперіалізмом і колоніалізмом“.

У своєму демагогічному „обуренні“ на таку „небезпечну політику“ УККА, кваліфіковану як „територіальне непередіришенство“, дотичний критик свідомо промовчав постанову ч. 8, де сказано ясно, що „УККА вважає, що тільки розчленування комуністичної колоніальної імперії та створення ні від кого незалежних, суверенних національних держав, включно з російською, на етнографічних територіях цих народів може створити основну передумову тривкого миру в світі“, — бо чейже кожна грамотна людина могла б негайно переконатися в неправдивій інтерпретації постанов, де виразно ствержено, що незалежні, суверенні, національні держави, в тому й Україна, мають бути створені на етнографічних територіях своїх народів. І де ж тут відмова УККА від етнографічного принципу? Оминання зайвих дебат — це тактика, а не відмова від принципу.

Самозрозуміло, що найгострішу критику викликала постанову ч. 6, в якій УККА засудив влаштування зустрічей із совєтськими висланцями і заборонив членам керівних органів будь-якої організації, що є членом УККА, входити в будь-які зв'язки з такими червоними репрезентантами.

Цю постанову критиковано як нереальну, нездійсненну та шкідливу для українського національного інтересу. Насправді, становище УККА в цій справі було наскрізь правильне, політично доцільне і корисне для визвольної боротьби українського народу, і це видно хоч би з того, що слідом за УККА зайняли негативне становище до зустрічей із совєтськими висланцями всі центральні представництва українців у вільному світі. Що більше, треба радіти, що й останній — VIII Конгрес Комітету Українців Канади, який відбувся восени минулого року, прийняв постанову в справі т. зв. культурного обміну, в якій закликає „протидіяти всяким спробам Москви використовувати контакти і культурний обмін з українцями в діяспорі для її власних імперіалістичних цілей“.

Своєю ясною і принциповою поставою в справі контактів з висланцями Москви УККА у великій мірі причинився до ідейного і політичного зцементування загальної постави української спільноти в діяспорі у її відсічі затіям ворога розкладати нас зсередини.

## V

Якщо б, одначе, прийняти, що критика діяльності УККА диктується лише амбіціями окремих опозиційний сил здобути керівний вплив на політику УККА і накинути йому свою „політичну лінію”, то треба тоді знати, які це зорганізовані сили в спільноті хочуть перебрати на себе відповідальність за працю і політику УККА, і що нового, кращого несуть вони в царні політичних концепцій, ідейних принципів та організаційних плянів для дальшої розбудови життя української спільноти в Америці та для допомоги визвольній боротьбі українського народу.

До цієї проблеми вимовні думки висловлює один із головних опонентів і критиків УККА ред. М. Шлемкевич, даючи в критичній статті п. з. „Так що ж робити?” відповідь на запит, чи творити другий УККА в ЗДА. Він каже: „...Чи маємо на овиді групи осіб із відомими суспільству прізвищами, які сказали б собі: — Справа цієї нової централі — це наша справа! Іншими словами: — чи є такий гурт осіб, чи хоча б одна особа, які зв'язали б усі свої амбіції з цим „новим УККА”?”

„Покищо їх не бачимо — стверджує автор... Говоримо про нехть до всякого громадського навантаження. Це сумна правда, такі егоїстичні або просто лінійні мотиви зустрічаємо на кожному кроці... Можна вказувати на злу кон'юнктуру, яка дає нам мало можливостей для політичних дій. Однак, усе те не міняє факту, що амбітних, нових осіб для творення нового, кращого представництва спільноти в Америці покищо на обрії не видно...”

„І дальше питання: чи маємо організації хоч приблизно так розбудовані і закорінені в суспільстві, які ті, що на них спирається УККА? І ще: чи маємо ідейну і організаційну устійненість усередині груп і партій, які стоять в опозиції до теперішнього УККА і які мали б бути політичною базою нової репрезентації? Знову відповідь негативна...”

„Зате маємо повчальний досвід, стверджує ред. М. Шлемкевич. Адже були спроби творити репрезентативні, міжпартійні об'єднання побіч УККА. Де вони? Чи багато заважали вони на житті суспільства?...”

В обличчі такого ствердження опозиційних до УККА елементів насувається мимоволі питання, чим же ж тоді пояснити таку нагальну атаку на УККА, із закликами розбивати його і не складати національного датку, коли й самі опозиціонери, в ідейному і політичному безсиллі, неспроможні заперечити, що УККА таки найкраща форма верховного представництва української спільноти в ЗДА, в якому об'єднані всі політичні й громадські сили і який успішно веде свою різногранну працю.

Не маючи фактичних аргументів для обґрунтування своєї деструктивної критики, опоненти УККА, зокрема ред. М. Шлемкевич, вдаються до демагогічних закидів та інсинуацій, мовляв в УККА панує „диктатура”! Про диктатуру в УККА розписався, зокрема, у своєму журналі ред. М. Шлемкевич, який, обкидавши в минулому болотом нашу Церкву і її Владик в Америці, із

злобою людини перед відходом вживає свого публіцистичного таланту для знецінювання і нищення тих цінностей, які з трудом творила українська спільнота, оформлюючи своє організоване життя в Америці.

Намагаючися бути „речником ферменту і ревізйонізму”, ред. М. Шлемкевич характеризує УККА як „диктатуру союзово-клерикальних груп, які шукали і знайшли собі союзника в ідейно анахронічних, визвольнотрентових і визвольнотспілкових” партіях. „Аристократія” церковних і союзових кіл у співпраці з „охлократією” — це справжній УККА — прикритий демократичною заслоною безсилних конституційних органів... Ціла „радянська система”, а насправді — диктатура президії... Які знайомі, які понурі примари... що втримуються, де можливо, насильством, а де неможливо — оманами. Коротко: неморальними засобами...” — стверджує ред. Шлемкевич у статті „За віднову республіки”.

Можна жажнутися такого підходу до справи і такого стилю, яких міг би позаздрити авторові найбрудніший большевицький писака. Це дійсно примари, які так нагадують наше горезвісне минуле, коли валено українську державу в ім'я — „як не соціалістична, то жадна”. Для ред. Шлемкевича керівні органи УККА, вибрані демократичним способом представниками цілої української спільноти в ЗДА, які діють згідно із статутом та вирішують кожну справу демократичним голосуванням на кожнотчасних нарадах, — це „диктатура, що втримується насильством і неморальними засобами”.

Можна уявити собі, якою „демократичною” установою була б на ділі „відновлена республіка” ревізйоністів і якими макіявеллівськими методами і якою „мораллю” вона визначала б своє буття.

## VI

У двадцятип'ятиліття діяльності УККА стоїмо перед його черговим, крайовим Конгресом. Готовлячись до нього, ми не сміємо забувати, що УККА — це цінність усіх українців в Америці, а то й поза кордонами ЗДА, — і тих, хто піддержує його працю беззастережно і жертвує фінансові засоби на цю працю, і тих, хто до діяльності УККА ставиться критично. Для всіх них є місце в УККА. Одначе, не повинно бути місця в УККА для тих, хто анархічно підриває авторитет і пропагує нищення цього верховного українського представництва, у намаганні спрямувати відтак розбите й послаблене українське суспільно-політичне життя в русло реалітетного ревізйонізму.

Ніякий відповідальний політичний чи громадський діяч не стане твердити, що будь-яка установа, в тому УККА, є досконалим твором. Багато дечого можна і треба в праці УККА достосувати до нових обставин і вимог життя української спільноти в Америці, в якій за останнє двадцятиліття можна спостерігати помітні соціологічні зміни; в ім'я більш успішної праці УККА можна б дещо вдосконалити в самій структурі організації; багато уваги треба присвятити скріпленню зусиль УККА на фронті української культури і науки, розбудови українського шкільництва, опіки над молод-



М. Чирівський

## QUO VADIS?

Таке трагічне запитання можна поставити сучасному сп'янілому світові, що борсається в духовій пустці матеріалізму, світові, в якому виразно перемагає орієнтація на хаос, який цілковито відвертається від принципів віками устійненого морального і суспільного правопорядку. Quo vadis: камо грядеші?

Де джерело і коріння цієї орієнтації на хаос?

Майже 120 років проминуло від часу, коли Маркс і Енгельс проголосили свій горезвісний „Комуністичний маніфест”, який уже тоді, в половині XIX століття, більшість мислителів та політиків вважали за прояв божевілля. Однак, тепер цілий світ, з малими виїмками, живе безпосередньо або посередньо під впливом отруйної, матеріялістичної доктрини марксизму. Більйон і двісті мільйонів людських істот караються під терором комуністичної влади на різних континентах, а решта людства у т. зв. вільному світі щораз глибше грузне в трясовинні духової анархії, заздалегідь запланованої і підготованої атеїстичними матеріялістами, як перехідний етап від християнської духовості до всесвітнього, антихристиянського анонімового колективізму, в якому



дю, проблемам українського економічного життя й ін. Усе це вимагатиме труду людей доброї волі і бажання бути активним учасником дії і успіхів УККА, а не лише деструктивним критикоманом. Передумовою для здійснення цього є збереження УККА, як верховного політичного представництва цілої української спільноти в ЗДА, та збереження основних політичних засад і ідейних принципів, на яких засновував свою діяльність УККА впродовж минулих 25-ти років.

На позитивну критику діяльності УККА, активними членами УККА, завжди є місце, бо така критика, між іншим, не дає установі потонути в самовдоволенні, однак треба засудити такого роду деструктивну критику, яка лише постачає ворогові матеріял для писання про розклад українського національного табору та яка анархізує збірне життя української спільноти.

Критерії такого засуду мусить знайти у власній совісті кожна, без огляду на її політичні переконання, відповідальна українська людина, свідомо того, якої шкоди українській спільноті й українській визвольній справі завдає анархізування громадського життя, знецінювання авторитетів і послаблення, а то й нищення корисних установ.

людина, створена на образ і подобу Богу, мала б загубитися як індивідуальність і стати безвільною клітиною.

Безкомпромісовість марксистської революції, з її ненавистю, безоглядним терором, фізичним та духовим геносидом, застрашила багатьох і сповільнила переможний хід комунізму. Тому большевицькі вожді придумали нову техніку ідейного обезголовлення демократичного світу засобом його зматеріялізування і прищепленням йому прагматичного, „ліберального” думання, що заперечує принципіалізм і традиціоналізм, тобто віру в правопорядок, спертій на віковій традиції.

Лібералізм XIX стол., хоч і підкопував віру та мораль, боронив свободу людини. Але його нова версія в XX столітті, в ім'я рівності і матеріяльного добробуту, в найбільше нелогічний спосіб дозволила насилувати свободу і навіть пішла на компроміс із марксизмом, прийнявши засаду чистого прагматичного думання без тривких правил людського поступування, щоб, мовляв, забезпечити якнайліпші умовини матеріяльного життя людини.

З другого боку модерний лібералізм став пропагувати толерантність супроти всякого роду противних поглядів, зокрема марксизму та соціал-колективізму, які приготувляють остаточну ліквідацію лібералізму в системі тоталітарної комуністичної держави.

І хоч протиріччя поміж лібералізмом і марксизмом аж надто наглядне, парадоксальний союз поміж ними не важко пояснити, бо обидва вони матеріялістичні. І тому зматеріялизованому Заходові не тяжко було зговоритися із опанованим доктриною діалектичного матеріялізму Сходом.

Марксизмові, побудованому на суцільній ідеологічній базі, було легко опанувати матеріялістичний безідейний лібералізм, апелюючи до його опортуністичної, чи пак прагматичної одержимості толерантністю супроти інших поглядів і його прагнення до матеріяльного самозбереження по лінії найменшого опору, що так соковито схопив Россел у своєму кличі „краще бути червоним, як мертвим”.

Для ілюстрації ідейного хаосу, в якому опинився Захід, можна було б навести багато прикладів. Під час другої світової війни західні демократії, знаючи, що являють собою больше-

вики, об'єдналися з ними проти гітлерівської Німеччини, мовляв, в обороні свободи і гідності людини, хоч нацисти і комуністи одним „миром мазані”, і годі було укласти союз з чортом проти диявола. Західні демократії дорого заплатили і платять за цей злочасний альянс.

Гітлер у своїй книжці „Моя боротьба” подав широкий плян підбою Європи і кривавої будови „життєвого простору” для німецької нації. Західні потуги у своєму політичному опортунізмі не хотіли бачити реальної загрози і їй мужньо протиставитися. У висліді цього прийшла світова воєнна завірюха 1939-1945 років. Мюнхенський компроміс коштом Чехо-Словацьчини не міг привести ні до чого іншого.

Ленін уклав свою схему скомунізування світу куди давніше і докладніше, як Гітлер, проєктуючи революцію в Росії, згодом у Східній Європі, а далі — підбій Азії і опанування Америки без жадного пострілу.

Пенетрація, саботаж, революції, велика холодна і малі гарячі війни, ведені марксистами від 1920-их років по сьогоднішній день, ще мабуть не переконали західних лібералів. Тож американські ліберальні професори стають в обороні Кастра та його режиму на Кубі, хоч він тисячі людей зліквідував пострілом у потилицю і заснував базу для безпосередньої атаки на ЗДА.

Хаотичність думання і безпринциповість лібералів видно на кожному кроці.

За урядування президента Трумана посадникові Нью Йорку О'Дваєрові закинено цілий ряд зловживань. Однак всю ту справу якомсь поладнано, і О'Дваєра призначено амбасадором у Мехіко. В міжчасі героя другої світової війни, ген. МекАртура, який намагався довести корейську війну до переможного кінця і проєктував раз назавжди зліквідувати комуністичну загрозу в Азії, усунуно з посту головного командувача.

Професор Дженовіз із Рутгерського і професор Мелен із Дружського університету, в той час, коли американські вояки проливають свою кров у В'єтнамі, стримуючи комуністичну агресію, прилюдно проголошують, що вони — марксистки, що вони — за перемогу В'єтконгу. Республіканський кандидат на губернатора у Нью Джерзі гостро осудив виступи Джено-

віза та Мелена, як надужиття свободи слова, як протинаціональний акт і... програв вибори. А демократичний кандидат виступив в обороні одного з цих професорів... і став губернатором.

В цьому й полягає „логіка” лібералів: стаючи в обороні індивідуальної свободи, вони сприяють пенетрації комуністів, які цілковито заперечують цю свободу і намагаються силою накинути на людство колективістичне ярмо.

Найбільш прикметним виявом розлібералізованого мрякобісся були в ЗДА демонстрації проти війни у В'єтнамі, „в ім'я миру і любови до ближнього”. Алеж та війна ведеться саме проти тих сил, які вже десятки років бурять мир і на своїх прапорах виписали кличі ненависти до всього, що не комуністичне.

З ненавистю до буржуазного світу писав Маркс, а його учень Луначарський казав, що комуністи мусять перейнятися чорною ненавистю до противника, щоб перемогти. Але західних лібералів це не обходить: вони твердять, що всякі погляди противників треба шанувати і старатися льюально їх зрозуміти, бо інакше це було б нетолерантно і екстремістично. Де тут логіка — годі збагнути, хібащо вглянутися в густо переплутану пов'язаність поміж модерним лібералізмом і марксизмом. Але цього пересічний ліберал не знає і не хоче знати.

Цікаво, що у тих демонстраціях проти урядової політики у В'єтнамі брали участь навіть представники духовенства різних християнських віроісповідань.

Улюбленою політичною концепцією лібералів-опортуністів є співіснування-коекзистенція двох світів, демократичного і комуністичного, хоч ту концепцію створено в Москві для знищення демократичного світу.

Все, що не йде по їхній лінії, марксистки, соціялісти, велферисти та ліберали окреслюють насмішливим словом „консерватизм”. Вони утотожують консерватизм із відсталістю, спротивом поступові, і цим намагаються відстрашувати від нього інтелектуальні та провідні кола.

Суть модерного консерватизму у старовинній римській приповідці „Морібус антїквіс стат Рес Романа”, що у вільному перекладі зву-

чить: на давніх моральних основах спирається велич спільноти.

Консерватизм — це передусім віра в існування непохитних засад і принципів, що виходять з ідейного підґрунтя і традиційних ідеалів, Бога, нації, любови до рідного краю, прив'язання до правопорядку, справедливості і пошани для людини.

Консерватизм спирається на вірі в існування тривких і незмінних вартостей, згідно з якими людина має визначати свій життєвий шлях. Це не заперечення поступу, а глибоке почуття, що з минулого треба черпати науку і на її духовій основі будувати краще завтра, при пошануванні незмінних моральних принципів та ідеалів.

Консерватизм не є тупою реакцією, але він не сприймає новаторства сумнівної вартості, він схвалює і сприймає те нове, що витримує пробу в світлі традиційних засад моралі і суспільного правопорядку. Він абсолютно заперечує безпринципове гуляйпільство, для якого все релятивне, а цінність вимірюється прагматикою або опортуністичною корисністю.

Модерний лібералізм подвійно ворожий для нас, українців, бо він, готовий до компромісу і союзу з марксизмом, є тим самим протиукраїнський. Марксизм бо у нерозривній злучі з московським більшовизмом, який нищить нашу націю, як окремих політичний фактор, намагається зробити її погноєм для імперського росту Росії. Москалі вживали в минулому різних облудних кличів для розбудови своєї імперії. Давніше, прикриваючи агресію, ішли вони під кличем „збирання руських земель”, та коли цей клич утратив свою атрактивну силу, якийсь час успішно використовували ідеї панславизму; а згодом, коли й ці ідеї перестаріли, запрягли на свою службу марксистську ідеологію міжнародного комунізму.

Будучи на службі інтересів Москви, комунізм захопив багатьох лібералів своїм гаслом міжнародного братерства, хоч це „братерство” й здійснювалося через криваве насильство, гаслами загальної рівності і добробуту пролетарських мас у соціалістичних державах. Все це пов'язувалося у лібералів традиційним, повитим романтикою відношенням Заходу до московської автократії, і привело до цілковитого помішання понять в філософічному, полі-

Велика правда має своїм початком Бога. Коли вона виявляється в людині, то це не показує того, щоб вона виходила з людини, але тільки, що людина має властивість такої прозорості, що може виявляти її.

П а с к а л ь

тичному, соціальному і економічному думанні.

Нехить модерних лібералів до українського питання стоїть у тісному зв'язку з їхнім антирелігійним, антинаціональним, антиідеалістичним і суто матеріалістичним наставленням, тоді як українцям питоменні релігійність, патріотизм, ідеалістичний світогляд і принциповість. І тому модерні ліберали об'єднуються з марксистами на антиукраїнському фронті.

Західній ліберальній науковий „об'єктивізм” приймає і вважає правильною російську інтерпретацію ранньої східноєвропейської історії, але він відкидає, як „тенденційну”, теорію про український характер Київської держави. Марксистську інтерпретацію матеріалістичної еволюції народів Захід приймає, але таврування тенденційности в тій інтерпретації називає суб'єктивізмом.

Західні імперіялістичні великодержави розпадаються, постають нові держави в Африці і Азії, їх допускають до Об'єднаних Націй. Але советський імперіялізм модерні ліберали навіть боронять, бо, мовляв, могутній Советський Союз забезпечує лад і порядок в Евразії. З його розвалом, кажуть вони, справді поширилася б свобода у Східній Європі і в частині Азії, але внаслідок цього накопичилися б небезпечні національні проблеми.

Це — чисто опортуністична настанова модерного лібералізму, який толерує комуністичний імперіялізм всупереч основним засадам моралі.

Зматеріялізований світ закрив уші на голос України, яку нищить комуністична Москва. Советські псевдовчені перекидують історію України, і російську її інтерпретацію зобов'язує партійний декрет із 1954-го року; нівечиться і забруднюється українську мову і українську літературу, фальшується, цензурується і ставиться на послуги комуно-московському імперіялізмові; українську науку спотворюється, українську економіку включається в матеріальні основи будови великої Росії; український народ русифікується.

Здавалося б, що московсько-марксистський наступ, при потуранні модерних лібералів, такий брутальний і очевидний, що кожна свідомо українська людина повинна стати в обороні своєї країни і народу. Але, на жаль, так не є.

Поділ на лібералів, або псевдолібералів, і консерватистів, або традиціоналістів позначився і серед української еміграційної громади. „Ліберальна лихоманка” не проминула нас і вибухла на тлі т. зв. культурного обміну, чи пак контактів. Байдуже, що ті контакти були заплановані й ведені органами КГБ, були односторонні, бо Москва присилала до нас, кого хотіла і кого вважала за найбільш відповідного; що вони мали служити політичним цілям СРСР і були покришкою для шпигунства та морального розкладу нашої еміграції, — заражені псевдоліберальною лихоманкою закричали, що вони хочуть контактуватися.

У своєму псевдоліберальному захоплені прихильники контактів заговорили в ім'я толеранції, об'єктивного і реального підходу до „братів” з рідного краю. Їм здається, що УССР є насправді українською державою, а по суті вони заплющили очі і не хочуть бачити у висланцях Москви тих московських наймитів, про яких писав Шевченко у „Розритій могилі”:

А тим часом перевертні  
Нехай підрастають.  
Та допоможуть москалеві  
Господарювати,  
Та з матері полатану  
Сорочку знімати.  
Помагайте, недолюдки,  
Матір катувати.

Культуробмін був і є советською інспірацією, і напевно були такі серед нас, що свідомо допомагали ворогові, але розмір і поширення проблеми культурних контактів в українській громаді можна пояснити тільки як наслідок її поділу на малу ліберально- і куди більшу консервативнодумачу частину. Цей поділ увіразнився, власне, з початком т. зв. культуробміну.

В ЗДА та Канаді навіть поодинокі політичні угруповання поділилися: одні — за ліберальне і толерантне відношення до советських висланців, а другі — за давнє і традиційно вороже до них відношення, що витворилося на основі історичного досвіду і в ім'я української

правди. Несподівано по консервативному боці стали ті радикали, члени УНДС, УНДО, прихильники УНРади, гетьманці і мельниківці разом із бандерівцями, на національне думання яких не вплинув псевдолібералізм. А по другому боці стали псевдофілософи, загублені люди з УНДС, деякі мельниківці, члени УРДП, соціялісти і „двійкари”.

У висліді псевдоліберальних впливів масмо в думанні цієї малої частини української еміграції хаотичність, яка проявилася хоч би в тому, що колись визначний політичний діяч і революціонер з-під стягу ОУН (м) на одному панелі, знехтувавши історичний досвід московсько-українських відносин, старався доказати, що в Кремлі засіла українська кліка, і що нам із того вийде щось добре. Також вітали в українських ліберальних домах Ірину Вільде, яка в своїй книжці оплюгавлює українську передвоєнну спільноту в Галичині. Вона стала не тільки знаряддям обмосковлення України, але й „перевиконує” норму за партійним наказом.

Інший „революціонер”, в минулому майже міністер, хоч тепер і громадянин ЗДА, відхрищувався від визвольної революції і погоджувався на „тітовську” Україну в рамках СРСР, з остраху перед проливом крові.

Здорові консервативні сили зростають і гуртуються у західньому світі, щоб не допустити до поневолення цілого людства марксизмом. І нам, українцям, у цьому світі треба черпати зразки для наслідування серед героїв нашого минулого. Московсько-большевицький ворог підсилюватиме наступ, може новими спробами контактів, а може якимись іншими трюками. Ми можемо ще не раз опинитися на розпутьті. Тож тільки вдивлені в традиції Хмельницького, Мазепи, Шевченка, Визвольних Змагань, УВО, ОУН, УПА, вдивлені в постаті Коновальця, Пеллюри, Шухевича, Бандери — тих, що життя своє віддали за рідний край, знайдемо правильний шлях в лябіринті міжнародніх комплікацій, щоб нашою поставою допомогти Рідному Краєві.

~~~~~  
РОЗУМ ЗМІЦНЮЄТЬСЯ АБО РОЗСЛАВЛЮЄТЬСЯ  
ЧИТАННЯМ ТАК САМО, ЯК ТІЛО СВІЖИМ АБО  
ГНИЛИМ ПОВІТРЯМ.

Джан Рескін

## ПІСЛЯЗ'ІЗДОВІ РЕФЛЕКСІЇ

## ВОНИ БОРОЛИСЯ, ЩОБ НАЦІЯ ЖИЛА

У днях 4-5 грудня 1965 р. відбувся XII З'їзд Товариства кол. Вояків УПА ім. Р. Шухевича-Чупринки. Цей З'їзд сміливо можемо назвати успішним і навіть — переломовим. Чому? Перебіг нарад з'їзду, виступи делегатів, прийняті резолюції і становище Товариства як до зовнішньополітичних, так і до внутрішньогромадських справ — все свідчить про переломовий момент, тобто перехід Товариства від активної боротьби і плекання військових традицій до політично-громадської праці в системі Організацій Українського Визвольного Фронту. Цей перехід є природнім продовженням боротьби за українську державність іншими методами.

XII З'їзд Товариства кол. Вояків УПА проходив у бадьорому настрої. Оптимізм — притаманна прикмета упівця. Делегати звітували коротко, спрецизовано, наголошуючи боротьбу в Україні, яку провадять члени ОУН по сьогоднішній день, доказом чого є посилений наступ большевиків на Організацію Українських Націоналістів в Краю і на еміграції, десятки процесів проти колишніх підпільників і свідомого молодого елементу, що його московські посіпаки бояться назвати українськими націоналістами.

Делегати зайняли виразно негативне становище до т. зв. коекзистенційної дурійки, „культобміну” і дилетантських експериментів, що їх проводять „двійкарі”. Одною з дуже важливих ухвал був заклик З'їзду до всього членства і всіх колишніх воїнів УПА брати активну участь в організованому житті української еміграційної громади, бути активними, чуйними і дисциплінованими.

В 1967-му році припадає 60-ліття з дня народин ген.-хор. Романа Шухевича-Чупринки, і тому З'їзд звернувся до всіх живих ще учасників визвольної боротьби, членів ОУН-УПА з закликом надсилати на адресу Головної Управи Товариства спогади і інші матеріали про великого сина України, які будуть використані в монографії, що її задумує видати Товариство з цієї нагоди. Метою Товариства є також видати якнайскоріше історію УПА в англійській мові.

Про брак такої монографії згадував на вечірці-зустрічі, влаштованій з нагоди З'їзду, генерал Павло Шандрук, кажучи: „У ваших рядах є прекрасні історики і публіцисти, але немає ще й досі монографії про те, що робила і як боролася УПА. Все це конечно потрібне для наших наслідників, щоб знали вони, яким героїзмом прославила УПА наш край”.

Займаючи становище до зовнішньополітичних подій, З'їзд ствердив, що „спроби Москви та її вислужників внести роздор серед української еміграції зазнали поразки, однак це не сміє послужити причиною до послаблення діяльності еміграції, бо тотальний наступ Москви не меншає, а посилюється з кожним днем”.

Порушено на З'їзді також багато інших справ, зокрема таких, як неперіодичні видання Товариства, допомога інвалідам і хворим воякам УПА та ін.

Кажуть, що визначні історичні події, — а такою неперевершеною в новітній історії подією була боротьба УПА — можна розглянути як слід щойно з певної перспективи. Тож уже сьогодні треба об'єктивно оцінювати діло, творами якого була ОУН і її збройне рам'я УПА. Чи вдалося б нам, еміграції, розторошувати впрах намагання московських імперіялістів всякої масти очорнити український нарід, приписуючи йому „коляборацію з Гітлером”, якби не було живого доказу боротьби УПА — збройного рам'я українського народу, — що велася на два фронти — проти гітлерівських і московсько-большевицьких загарбників? Напевно ні.

Револьюційна ОУН стала першою до цієї рішучої, хай і фізично програної, боротьби, щоб оборонити честь нашої нації. Воїни УПА виступали не як бунтарі проти советського соціального ладу, але як сформована політична сила під проводом своєї політичної організації. Вони виразно заявили цілому світові, що борються за „свободу народів і свободу людини”. Третій Надзвичайний Збір ОУН, що відбувся в серпні 1943 року на Рідних Землях, уточнює це такими словами:

„ОУН бореться за Українську Самостійну Соборну Державу і за те, щоб кожна нація

*В. Ласовський*

## ГРУБИЙ КАЛІБР ПОЕТА І МАЛЯРА

До курйозів, але не тих веселих, з хроніки останніх 30 років культурного життя Західної України треба зачислити долю творчости Володимира Гаврилюка, вийнятово обдарованого мистця-маляра і не менше обдарованого поета-лірика, який мав усі дані зайняти в малярстві і поезії передове місце посеред культуротворців Галичини між двома світовими війнами.

Курйоз власне в тому, що він не тільки того місця не посів, але даремне шукати якоїсь згадки про нього в енциклопедії чи в журнальних і газетних статтях про культурні події та їхніх творців тих часів.

Учень нашого видатного еспресіоніста Новаківського, а потім абсолювент Краківської Академії Мистецтв, Гаврилюк уже з перших своїх виступів у малярських виставках, починаючи з тридцятих років, знаходить щораз більше зацікавлення польської та жидівської критики

Львова, здобуває високі оцінки для своїх наснажених розмашним візіонерством, композиційним проблематизмом творів.

Українську критику Гаврилюк зразу бентежив своїми новаторськими творчими деклараціями, тож вона його делікатно обходила за гальниками. Дедалі, послідовно за чужою критикою, заходила й наша якось упоратися з твердим горіхом Гаврилюкового таланту, та все ж ніяк не вдавалося їй дати йому влучної, належної оцінки.

У своїй малярській творчості, після закінчення школи Новаківського та Краківської Академії, Гаврилюк у самовиявних шуканнях еволюціонує від імпресіонізму, через кубо-конструктивізм до свослідного, монументального експресіонізму. Його твори розпирали простір і так чималих форматів, в яких він їх вирішував. Сюжетно це були або мертва природа, або

жила вільним життям у своїй власній самостійній державі. Знищення національного поневолення та експлуатації нації нацією, система вільних народів у власних самостійних державах — це єдиний лад, який дасть справедливу розв'язку національного і соціального питання в цілому світі”.

І тому боротьба українського народу здобуває чимраз більші симпатії серед ідейних людей Заходу. Треба лише, щоб українська самостійницька еміграція вела абсолютно безкомпромісову політику супроти большевицької Москви та її маріонеткових урядів в Україні і інших поневолених країнах. Довір'я наших приятелів на Заході не сміємо підривати політичними спекуляціями та угодівськими потягненнями. Пам'ятаймо, що здобуття незалежності будь-якою країною завжди пов'язане з активною боротьбою, навіть якщо ця боротьба на окремих її етапах кінчиться неуспіхом. Кожний нарід, що здобув самостійність, рясно скропив її кров'ю своїх найкращих синів.

Більше як 300 років тому полковник військ гетьмана Богдана Хмельницького, Іван Богун, говорив: „Краще нам бути у постійних боях

за вільність, ніж накладати на себе нові кайдани рабства і неволі”.

Чи всі знаємо і пам'ятаємо ці слова? Чи всі черпаємо з джерел славної минувшини насагу до дальшої боротьби? Якщо не всі, то хай ті, що змучились чи зневірились, не перешкоджають боротися охочим, яких „любов ненависти навчила до тих, що нищать їхню любов”.

Між тими, що продовжують боротися, в перших лавах стоять воїни УПА, в Україні і на еміграції. Бо вони ще чують зойки катованих друзів своїх, чують хрускіт розчавлюваних черепів малих дітей, бо вони були свідками „пекла на землі”, що його створили для українського народу московські окупанти. Про ці жахіття вони хочуть розповісти світові у своїх виданнях. І тому треба вітати ініціативу З'їзду Товариства кол. Вояків УПА в ЗДА видати монографію і історію УПА. Ці видання стануть тими смолоскипами, що запалюватимуть молодь на героїчні подвиги, на нові зусилля, які приведуть нашу справу до переможного кінця.

*В. Левенець*

багатофігуральні зображення, між ними зображення давнього лицарства або портрети.

На жаль, матеріальне положення мистця не дозволило йому реалізувати своїх творчих задумів навіть на дешевому полотні: він малював образи на білому обгортковому папері, який неспроможний перетривати й кількох років, бо спершу жовкне, а далі розсипається. Таким чином навіть якщо й збереглися вони у воєнній хуртовині та еміграційних мандрах мистця, то можна вважати їх пропавшими для нашого мистецтва.

Так ось кубо-конструктивістична ланка у розвитку нашого мистецтва, що її єдино Гаврилюк репрезентував у добу своїх шукань в тому стилі, безповоротно запропущена, бо, як мені відомо, навіть і фотографій цих творів не було.

А втім, з усього малярського доробку мистця либонь одна лише репродукція його композиції збереглася в ефемерному журналі „Карби”, що його можна надібати тут, на еміграції, не більше як два-три примірники.

Подібно, як з малярством Гаврилюка, зла приреченість повелася і з його поетичною творчістю.

Писав він свої вірші нишком, не радо зраджуючи навіть своїм близьким товаришам, що має цілі зшитки, записані поезіями.

Мені пощастило примусити надмірно скромного поета, щоб він прочитав декілька своїх поезій. Довголітнє приятелювання з Б. І. Антоничем, врешті ще з дитячих років любов до поезії дали мені змогу якстій оцінити високу якість прослуханих поезій.

Не пригадую, яким чином вдалося мені видобути декілька листків від Гаврилюка з його творами, і я покзапно подався з ними до Антонича. Він прочитав їх уважливо декілька разів. Після баталії з дратуючою скромністю друга, я поніс Антоничеві вже цілий зшиточок. День чи два згодом він мені цей зшиточок віддав, заявивши з помітним захопленням, що йдеться тут про поета великого формату. „Це грубий калібр поета . . . грубий калібр”, — повторював він задумано.

Згодом я звів обидвох поетів, і вони заприятелювали. Але їхню дружбу незабаром перервала передчасна смерть Антонича.

Ще перед смертю Антонича Гаврилюк з його

Є лише три шляхи, що ними людина може набути багатство: шлях праці, шлях жебрання і шлях крадіжки. І якщо трудящі дістають так мало, то лише тому, що занадто багато припадає жебракам і злодіям.

Г. Джордж

го допомогою зробив вибір своїх поезій, які мені, дякуючи ввічливості директора друкарні Гевака і Микитки, за один мій образ пощастило видати книжечкою, названю автором „Сольо в тиші”.

Письменниця Оксана Керч у своєму романі „Альбатроси” виводить постать Гаврилюка, як стрижевий персонаж твору, змінюючи де в чому характер і життєві шляхи свого моделю. В основному вона вірно змалювала образ того альбатроса, „створеного Богом для граційного плавання у висотах творчих блакитей”, але скромного і непоказного на суходолі реального, повсякденного життя.

У вступі до Керчиних „Альбатросів” я писав про Гаврилюка так: „Праобраз головного лицедія, до речі, безіменного (в романі йде розповідь від першої особи), це живий ще сьогодні поет і маляр, який захоплював колись мистецтволюбних відвідувачів картинних вистав у Львові розмашністю творчих візій, закріплюваних звичайно на . . . клункових паперах. А любителі доброї поезії ще пам'ятають його скромненьку збілочку прекрасних поезій, видану смішно малим тиражем і грубо промовчану критикою”.

Нещодавно попала мені в руки частка розтрушеного примірника „Сольо в тиші”. Три надруковані там поезії Володимира Гаврилюка долучую до цієї нотатки про мистця, малярську й поетичну творчість якого готові викреслити з історії культурних дій Західньої України скромність та якась зла приреченість. Гаврилюків вірш „Осіній медоквіт” надруковано у грудневому числі „Вісника”.

Як мені відомо, Гаврилюк живе тепер чи не в Монреалі. Це було б справді велике надбання для нашого мистецтва і літератури, якби комусь із читачів „Вісника” поталанило зустріти цього поета і, перемигши його виїняткову скромність, видобути від нього його поезії для опублікування.

Володимир Гаврилюк

### СОНЦЕСПІВ ПРО БАГНА

Верби сріблестолускі, мов задри, дряпають небо.  
Спокійно піднімається, мов з дна безодні, осінь.  
В ріці відбитий білогрудий хмарки лебідь,  
Пливе між очеретяним волоссям.

Ховзькі, як мрія овочу в устах, що завжди прагнуть  
Слів ссальця — ти стромлявш в глибочинь безодню  
[й чорну.

Не водяник, ані русалка — сонцеспів про багна,  
Тривожить супокійну на дні серця фльору.

### САМОТНІ ВІЗЕРУНОК

У вікнах карлуватий сад і небо волохате.  
Осіній дощ хлюпоче бляшанками ринив.  
Під абажурами фіранок скорчена кімната  
Заснулий теплий витвір краджених хвилин.

Ночей і днів урівноважено прості мережі.  
Самотні візерунки думки і зусиль —  
Красою тонкою надуману яву бентежить,  
На мить спашуввши вогником, дзвінким як біль.

### СУТУГИЙ СУПОКІЙ

Струмує нервами сутугий супокій.  
Суворі квіти зм'якли на лиці шореткому,  
І в'ються з пристрасних дерев гілки гілки  
Над причілком просолоного сонцем дому.

А довкруги дрімуче плаття сяєв дзвонить  
Серед нудьги потворно стомлених дрімот  
І пливе чаплею поважна літня сонність,  
Мов зір співця за плином непорушних ног.

### З-ПОМІЖ КНИЖОК І ЖУРНАЛІВ

Лев Шанковський

### ТРАГІКОМІЧНО-НЕДОРЕЧНЕ „САМОГУБСТВО” ЮРІЯ ШЕРЕХА

„Пролог” видав „посмертну спадщину” Юрія Шереха з інтродукцією Юрія Шевельова (Юрій Шерех, *Не для дітей*. Літературно-критичні статті і есеї. Нью Йорк, 1964, 414 ст.). З інтродукції довідуємося, коли і чому „скінчився” Юрій Шерех. Отже, стався дійсно трагікомічно-недоречний „акцидент”: Юрій Шерех „вчинив самогубство” в 1956 році, коли якийсь редактор відмовився надрукувати йому статтю про французького поета-комуніста, Люї Арагона. З цього дрібного „акциденту” Шевельов робить справжню „cause celebre” і за „вбивство” Шереха підносить „звинувачувальний акт” усій українській еміграції.

Українська еміграція не має вини в передчасному кінці Юрія Шереха. Конфлікту з ним вона ніколи не мала. Редактор, що відмовився надрукувати статтю про Арагона, мав рацію. Припустімо, що був ним Петро Волиняк. Він бізнесмен і гуманіст в одній особі. Задовольняючи Шерехову примху, він скомпромітував би себе Арагоном, а Арагона собою. Редакторові не хотілось ні того, ні другого, й тому він кисло-солодко відмовився. Отже, причому тут „цензура” та ще й „боязка”?

У виношуванні Арагона на щит „верховних поетів” сучасного Заходу Шерех рації не мав. Арагон верховним поетом не є не тому, що він комуніст, але тому, що він сталініст. Це такий собі Микола Шеремет у французькій літературі. Ніхто про це краще не знає, як Андре Бретон\*) і його кличемо на свідка в цій контроверсії. Але й парафразуючи Шевельова можна сказати, що наслідки поети ті, які, простягаючи одну руку до національного духу та національно-органічних стилів, другою тримаються цупко кожноточної лінії чужої компартії. Таким власне поетом був і є Арагон.

Не можна позбутись враження, що у випадку Арагона не було в Шереха повного вгляду в своєрідність цього письменника. У результаті стався передчасний і непотрібний кінець Юрія Шереха. Перемогла його впертість, яка, по суті, була його капітуляцією.

### Славослів'я пустословам

У згадуваній уже інтродукції проф. Шевельов проголосив екс катедра: „Прийшло нове покоління і принесло кілька справжніх талантів: Іван Драч, Богдан Рубчак, Ліна Ко-

\*) Французькі комуністи Люї Арагон та Андре Бретон очолювали в 20-их роках лівацько-декадентську течію в французькій літературі, відомою під назвою „сюрреалізму”. У 30-их роках серед французьких сюрреалістів стався розкол: Арагон зі своїми однодумцями піддався під диктат Москви, Бретон очолив групу троцькістів. Ставши сталіністом з переконання, Арагон ніколи вже не виявляв ніяких ухилів від кожноточної лінії московської компартії і завжди точно й вірно виконував директиви московського ЦК у своїй літературній творчості. За те й критикувався завзято Андре Бретоном та іншими колишніми колегами-сюрреалістами, що у вільній Франції зберегли незалежність своєї думки та не бажали підпорядкуватись стороннім диктатам.



стенко, Юрій Тарнавський, Емма Андівська". І далі: „після Рубчака й Драча відійшли в історію літератури „Соняшні кларнети”, або: „щоб говорити про Юрія Тарнавського, треба читати Еліота, Павнда, Неруду...” Цікава ідея такого професорського славослів'я, яке не одній чутливій душі може здаватися блюзнірством (таким воно, напевно, здається Драчеві й Костенко). У нашому розумінні — це пікантна „ліценція поетіка” поета-професора, що в умовах незнання дійсності ставить в один ряд декадентське пустослів'я французько-українських сюрреалістів з Нью Йорку із національно-органічною поезією шестидесятників на Україні. Для цього немає ніяких об'єктивних підстав: талант, поетичність, популярність Івана Драча, Ліни Костенко та інших шестидесятників виросли з „національного духу й стилю української поезії в поколіннях”, пустомельство Рубчака, Тарнавського і Андівської з французьких сюрреалістичних маніфестів, доволі недбайливо переадресованих на емігрантсько-український лад.

#### Мрії відрубаної голови

Кожному відомо, що мюнхенська „Сучасність” — це лейб-орган генерального секретаря закордонних справ УГВР. Виходячи з цього факту, дійсно цікаво прочитати довший еляборат Олександра Б. Пинхвича під назвою „Модерна нація й „хуторянство” в останньому числі органу (ч. 11, 1965, ст. 70-91). У розумінні редакції, це еляборат „на актуальні теми”, який, органічно, складається з трьох частин: а) Історія українського „хуторянства” і всякого іншого „шаманізму” (читай: націоналізму), б) Поради автора вождям у Москві, як вони повинні зреформувати устрій імперії, щоб вона, Боже борони, не розвалилась і в) Висновки. Оскільки авторова інтерпретація історії українського „хуторянства” (П. Куліш, Грушевський, Липинський, Донцов і т. д.), як теж його глибокоумні зауваження на тему „культу шаманів” (Петлюра, Коновалець, Чупринка) нас не інтересує, ми зупинимося коротко на частинах б) і в), шукаючи їх логічного зв'язку з дійсністю політики Генерального Секретаряту.

Отже, щоб усе „грало” в імперії і Україна врешті стала „модерною нацією”, вождям

Для людини найбільшим добром є її свобода. Якщо це так, то свободна людина не може бути нещасною. Отже, коли ти бачиш, що людина нещасна, страждає, скиглить, — знай, що ця людина не свободна, — вона кимсь або чимсь поневолена.

Епікет

у Москві потрібно: 1) Ввести совєтсько-українське громадянство на територіяльному принципі (тоді українцями стануть усі, хто виявить волю жити на Україні); 2) Створити систему окремого українського шкільництва (при очевидному збереженні статусу російської мови) і те саме стосується інституції засобів масової комунікації, радіомовлення, телевізії й кіна; 3) Викрити шкідливу роль анахронічного російського традиційного універсалізму, який являє собою велику перешкоду у формуванні російської й української модерних націй; 4) Конституційно перебудувати Союз на модерну Федерацію Народів Східної й Центрально-Східної Європи. Новий центр федерації мав би бути керований представниками всіх „союзних держав” і повинен десь розташуватися „на границі Росії, України й Білоруси” (Москва лишалася б тільки столицею РСФСР); 5) Перебудувати КПСС на засадах поліцентризму, тобто на засаді рівності всіх компартій, включаючи туди й компартію Росії. Тут уже автор серйозно перестерігає керівників політичного плянування в Союзі, щоб вони порвали з російським традиційним імперським універсалізмом, бо він перестарілий, соціально не виправданий і підважує основи „дружби народів”.

У „Висновках” автор радить українській культурно-мовній спільноті в діаспорі, яка теж переходить „неминучий процес акультурації й суцільної інтеграції в країнах свого поселення”, щоб вона допомогла „прискорити процес формування модерної нації на Україні, наголошуючи в своїй політичній чи пропагандивно-роз'яснювальній діяльності потребу сприяння виниканню на Україні своїх окремих інституцій соціального взаємодіяння вищого порядку”, або, іншими словами, допомогла вождям у Москві зрозуміти аргументацію Олександра Б. Пинхвича й прийняти повністю його плян, з'ясований на сторінках лейб-органу генерального секретаря закордонних справ УГВР.

## „АБН-КОРЕСПОНДЕНЦІЯ” В 1965 РОЦІ

Пресове Бюро АБН видало у 1965 році 5 англомовних чисел „АБН-Кореспонденції”, з чого два подвійних. В останньому році вдалося у досить великій мірі поширити коло авторів, і таким чином „АБН-Кореспонденція” є не лише органом народів, заступлених в АБН, але служить також як трибуна для протикомуністичних національних кругів світу.

В „АБН-Кореспонденції” появилася стаття сера В. Тілінга „Сила комунізму у Великій Британії”, яка набрала в англійській пресі і в парламенті великого розголосу. Про комунізм в Італії писав в „АБН-Кореспонденції” кол. міністер Іван Маттео Льомбардо, а про американську політику у Південному В’єтнамі американський генерал Дж. Д. Гітл. Генерал Г. Г. Ла Брум (ЗДА) надрукував статтю „Поневолені народи — справжні союзники Америки”, а сенатор Т. Дж. Дадд розглянув недоліки американської політики у В’єтнамі, викликані — на думку сенатора — ліквідацією президента Дієма.

Конгресмен Фіен обстоював у своїй статті гострішу форму боротьби проти в’єтнамських комуністів. Шведський професор Біргер Нерман інформував про Швецію — країну між НАТО і Варшавським Пактом. А про потребу співпраці вільних країн у боротьбі проти червонокитайської і московської агресії написав цікаву статтю Президент АПАКЛ Ку Ченг-канг. У часі, коли був він у Конго прем’єром, Мойше Чомбе написав в „АБН-Кореспонденції” статтю (у двох числах) „Конго треба рятувати”. Д-р Хорхе Прієто Льоренс, генеральний секретар Міжамериканської Конфедерації для Оборони Континенту — домагався волі для кубинських політичних в’язнів, а крім цього ще писав про події в Сан Домінго. Президент парламенту у Манілі К. Т. Вілллареаль закликав волелюбний світ до антикомуністичної безкомпромислової і негайної боротьби. Г. П. Сміт — американський конгресмен — закликав вільний світ підтримати визвольні змагання поневолених Москвою народів. Австралійський сенатор Ф. МекМанус у своїй статті боронив право всіх народів на самостійність.

Крім цього „АБН-Кореспонденція” вмістила статтю посла з Берліну — Е. Шарновського, в якій він гостро виступає проти всякої політики коєкзистенції, бо вона лише підтримує диктатуру по той бік берлінського муру і тим самим завдає шкоди поневоленим народам та вільному світові. При цьому він підкреслив той факт, що населення Берліну, а також здебільша і Західної Німеччини є відпорним проти комунізму тому, що кожного дня наочно бачить страждання своїх братів по той бік залізної завіси, і тому, що Німеччина 14 років жила під нацистичною диктатурою.

Крім цього вмістили свої статті такі автори: з Кенії — член парламенту Й. Г. О. Кваньо, з Кореї — Кван Соо Парк, з Тайленду д-р В. Тамавіт, з Філіппін — Хозе Маг Ернандес, генеральний секретар АПАКЛ, з Сомалі — І. С. Ахмед Афраг, який домагався волі для України та інших поневолених народів, з Маляйзії амбасадор Дата Нік Каміль.

А. Ведрій (ЗДА) опублікував цілу серію статей про московський імперіялізм в ідеології і політиці Леніна.

Також представники національних організацій, заступлених в АБН, надрукували низку статей. У числі 2 появилася стаття голови АБН Ярослава Стецька про нові форми революційної боротьби за залізною завісою, зокрема у країнах, поневолених в СРСР, яку вмістив „ін екстензо” орган американського Конгресу „Конгрешнел Рікорд”. З інших авторів були такі відомі особи, як князь Ніко Накашідзе (Грузія), естонці Аделаїде Лемберг і Ельмар Ліппінг, сербський єпископ Діонізій, український архієпископ Мстислав, наш великий політичний мислитель д-р Дмитро Донцов, болгарин д-р Дімітер Вальчев, д-р К. Дренніков і Стоян Ніколоф, поляк сенатор Годлевський, словак д-р К. Покорний і мадяр проф. д-р Котона, керманіч місії АБН на Формозі, козак Поляков і багато інших.

„АБН-Кореспонденція” вичерпно реферувала про Конференцію АПАКЛ у Тайпеї 1964 р. і Манілі у 1965 р., про уділення гідності кардинала великому митрополитові Йосифові Сліпому; про демонстрації АБН у Сан Франсіско, Вашингтоні, Торонті та Едмонтоні і про велику маніфестацію солідарності у Мюнхені з конгресовою резолюцією про „Тиждень поневолених народів”.

„АБН-Кореспонденція” широко інформувала про боротьбу немосковських народів проти російського комунізму і імперіялізму, проти русифікаційних змагань, релігійного переслідування та економічної нужди.

У числі 5-му надрукував Президент АБН Ярослав Стецько статтю „Послання миру і мільярду закованих людей”, в якій висловлює свої думки про відвідини Папою Павлом VI Об’єднаних Націй і висловлює свою опінію з приводу факту, що II Ватиканський Собор не видав офіційної декларації, в якій осудив би комунізм і став би в захист поневолених народів.

Важливішими публікаціями, про які „АБН-Кореспонденція” вмістила відповідні рецензії, були: „Схід прийшов на Захід” Гехля-Биса (С. Стецько), „Релігії Советського Союзу” В. Коларжа (А. фон Шукман), „Підпільна війна” (Чернівчанин), „Якщо Захід хоче” Гуттенберга (Шукман), „Про взаємини з комунізмом” Кеннана (Соколишин) і „Советсько-московський колоніялізм та імперіялізм у Туркестані” д-р Баймірзи Гаїта (Н. Екгадієлі) та інші.

В журналі вміщено звіти про відвідини АБН у Мюнхені проф. Дж. Кітаска 12 жовтня м. р. і д-р Маркеза, голови Антикомуністичної Федерації Аргентини, 21-го жовтня м. р.

А. ф. Шукман

Перемогти самого себе — це найкращий засіб для того, щоб тебе не перемогли. Загнузда-ти самого себе — це найкращий засіб для того, щоб не мати над собою пана.

Східня мудрість

**КНИЖКА ПРО КАТОРЖНУ АРМІЮ**

Артур Фурман: „Кров і вугілля”. Роман-хроніка.  
Українське Видавництво, Мюнхен, 1961 р., стор. 362.  
Обкладинка Бориса Крюкова.

Про концентраційні табори в ССРСР написано чимало творів, більших і менших, вартісних і менше вартісних з реалістично-мистецького боку. Але такого яскравого, чуттєвого, глибокозмислового й реалістично-правдивого, як цей роман-хроніка, ще, здається, не було.

Артур Фурман розкриває перед читачами страхітливі картини створеного кривавою Москвою пекла, в якому поневіряються мільйони „ворогів народу”, приречених на повільне вмирання.

Автор цієї книжки — німець, і тому не можна його запідозрити в українському націоналізмі. Але найбільше уваги приділяє він колишнім воякам Української Повстанчої Армії — УПА. Очевидно представляє він і інші національні групи, що також мають свої підпільні комітети для боротьби з московським деспотизмом. Але й з тих груп окремі одиниці включаються до революційного підпільного комітету, для спільної боротьби з московським рабством. Бандерівці, — пише він, — це була офіційна назва для революційного підпілля в концентраційних таборах.

Місце дії роману-хроніки — Воркута, де відбувається війна в темряві проти варварської Московської імперії, війна, ведена Армією Каторжан — КА. Вони воюють за волю людини, за незалежність своєї батьківщини, за віру Христову. Ця героїчна боротьба змушує тремтіти тисячократно переважаючого ворога.

„Каторжна Армія — це переважно українська армія, — пише автор, її бійовик. — Кадри й провід рекрутується з колишніх вояків УПА і членів ОУН, які в 1945 році не виїжджали на Захід, але залишилися на рідних землях у боротьбі, поки їх не спіймав ворог... Під час таборних повстань 1953 до 1955 рр. керівні становища в КА мали члени ОУН і упівці. Без них не було б ніяких повстань. На їхній рахунок треба записати славу, але теж і найбільші жертви”.

Головними позитивними героями книжки є українці Марія Руснак і Юрій Островський, а негативними — МГВісти-вбивники Хвостов, Воронін, Чугунов, Хаджінов.

Свій глибоко хвилюючий роман автор закінчує такими словами Юрія Островського, зверненими до Марії: „Переможемо!.. Кров за свободу не пропадає... Так, Марічко, переможемо, Україна переможе!..”

Артур Фурман змалював широкий образ боротьби політичних в'язнів, що мало обізнаному з совєтською дійсністю читачеві може здатися фантастичним. Але представлені Фурманом події потверджують живі свідки, що їм пощастило дістатися з совєтських концтаборів у країни вільного світу.

Хоч автор у передмові заявляє, що „ця книжка не є ніяким твором”, треба сказати, що написана вона по-мистецьки.

**ПОДІЇ — ВЕЛИКІ І МАЛЕНЬКІ****НОТАТКИ НА МАРГІНЕСАХ****Політична наївність чи культурна некультурність?**

„Український бюлетень „Нотатник” в Нью-Йорку, який посилено реклямує т. зв. „культурний обмін”, у числі 9 дійшов до таких дивних висновків:

„Існування Товариства Культурних Зв'язків з українцями за кордоном вважаємо потрібним. Через бюрократичну неохочість і політичну спутаність Товариство ще не спромоглося налагодити справжніх культурних зв'язків”...

Потім цей машинописний „орган” повідомляє:

„Справжні культурні зв'язки Товариство могло б розвивати і поширювати легко. На це є бажання. Товариство ще й до цього часу не встановило і не пробувало встановити ніяких форм зв'язків з культурними діячами”...

Тільки справді „стента глова” може собі уявляти, що комуно-московській імперії потрібні будь-які інші зв'язки з політичною українською еміграцією, крім єдиного зв'язку, сплянуваного на її знищення.

**Наклад — 60 примірників**

Про творчість В. Шекспіра написано тисячі томів, сотні людей присвячували все своє життя вивченню його драм і поезії, або навіть темних плям у біографії цього геніального англієця.

З нагоди Шекспірівського ювілею — т. зв. „робітничо-селянський” уряд УРСР вирішив й собі подати голос: включився у світовий хор Шекспіріяни книжкою М. Мороза „Бібліографічний список. Вільям Шекспір в Українській ССР”. Видав ту працю Львівський університет таким накладом, що його могли б розібрати додому самі робітники з друкарні, де її надруковано. Та й ті 60 прим., мабуть, призначені для „культобману” закордонних наївняків.

Чиста літературна мова, добрий папір і інтролігація, допасована до змісту обкладинка артиста-малювача Бориса Крюкова надають книжці ще більшої вартості.

Павло Савчук

## КОМУНІЗМ І СВОБОДА РЕЛІГІЙ

Це було головною темою конференції інтелектуаль-  
ної еліти Італії, Австрії, Єспанії, Німеччини, яка від-  
булася 19-20 грудня м. р. в Боцені, зорганізована Між-  
народним Інститутом Росоїні. Як референти виступали  
проф. Шмаве (Німеччина), проф. Сільва Тарка  
(Італія), проф. Батталія (Болонія), проф. Ветер  
(Рим), проф. Ріва (Рим), проф. Муньоз Альонзо (Ма-  
дрід). Деякі з них були членами фахових комісії Со-  
бору в Римі. Темі: атеїзм, індіферентизм, комунізм,  
католицизм — і свобода релігії, як також мотиви юри-  
дичні і політичні релігійної свободи.

На шпальку рую скликана конференція — винори-  
дося враження — мала розв'язати деякі позиції Со-  
бору ймовірно в ситуації неясності і розхитаності де-  
якої частини інтелектуальної еліти. Зчасти референ-  
ти поклялися на рішненні Собору, а деякі, як проф. Рі-  
ва, цитували цілі уступи їх.

Несподіванкою була доповідь проф. Ветера — ав-  
стрійця, великого знавця і критика теорії марксізму,  
який зайняв критичну поставу до суттєвості коєксістен-  
ції Церкв і комунізму, показуючи діаметральну про-  
тилежність їхніх позицій. Проф. Ветер документарно  
показав, що переслідування релігій комуністами не ли-  
ше не припинились, але, навпаки, скріпилися.

Доповізь проф. Ветера, з яким на попередніх кон-  
ференціях не раз треба було polemизувати, зокрема, в  
питаннях російського комплексу, була явним проме-  
нем серед неясностей, які винорилися внаслідок того,  
що на Соборі не засуджено комунізму і не взято під  
вікритий захист свободи релігії в країнах, уярмлених  
Москвою; не виділено підпільної, воюючої Церкв  
і не зав'язано солідарності з нею. Проф. Ветер про-  
мовляв другого дня нашої позиції щодо пробле-  
матки конференції з'ясував Ярослав Стецько, відмі-  
чаючи, що ствердженне повторювання і безастереж-  
не афімування т. зв. марксізму веде до релігійно-  
му всіх прав; "лібералітет", як деспект і афірмація  
свободи, як передумови для співзв'язу різних варіос-  
тей — не може доводити до прийняття, що всяка  
"суб'єктивна правда" є правдою, бо тоді й діалектич-

У дискусії першого дня нашої позиції щодо пробле-  
матки конференції з'ясував Ярослав Стецько, відмі-  
чаючи, що ствердженне повторювання і безастереж-  
не афімування т. зв. марксізму веде до релігійно-  
му всіх прав; "лібералітет", як деспект і афірмація  
свободи, як передумови для співзв'язу різних варіос-  
тей — не може доводити до прийняття, що всяка  
"суб'єктивна правда" є правдою, бо тоді й діалектич-

нашим земляком, який був у Каратагні. Він  
про морування танками жінок не говорив".  
Тільки політично безвідповідальні люди мо-  
жуть допускати на сторінки друкованого орга-  
ну такого роду твердження людини, яка на  
місці події не була, лише "чула". І це в той  
час, коли про героїчну смерть 500 українок  
під советськими танками є абсолютною точні ви-  
домості від численних очевидців, в тому числі  
і німецьких поворотців із Каратагні.  
Можна припускати, що новолумівська га-  
зета просто не має редактора.

Лесь Олександр

Щоб у цьому переконатися, досить прочи-  
тати "Нью Йорк Таймс Бук Ревю" з 28 листо-  
пада 1965 р., де на стор. 6, "перекладає і ви-  
тєл російської літератури" Ендіро Філіп пише:  
"Перший російський філософ Тригорі Сковоро-  
да (1722-94) наводив такий приклад" і т. д.  
"Раса" ще й досі розпапошується в бага-  
ток американських головах, а допомагає їй в  
цьому, зокрема, "Новое Русское Слово" в Нью-  
Йорку, де Тригорі Сковорода також називають  
"русским философом".

Цікава статистика і "цікава" позиція Комітету  
"Вільна Європа"

У листопадовому числі журналу "Іст Юроп",  
що виходить з редакції Комітету "Вільна Євро-  
па" в Нью-Йорку, на стор. 38 наведено цікаві  
статистичні дані про занепад вивчення росій-  
ської мови у Чехо-Словацьчїні. Отже, в 1950  
році російську мову вивчало там 232.000 осіб,  
у 1953 р. кількість їх зменшилася до 221.000,  
а в 1963 р. "великий російський язык" вивчало  
лише 73.000. Комуністична газета "Руде Пра-  
во" з 26 вересня 1965 р. нарікала, що тепер тих  
добробівців ще менше...

## Газета без редактора?

Е "Українських Вістьх" (Новий Ульм, ч. 31-  
32 з 1965 р.) м. В. Іванис опублікував п'ятити  
з листів ближче не знаного інж. В. Х. Прохо-  
ди, який повернувся із советських контаборіє  
і ті свої листи пересилає до ЗДА. У надруко-  
ваному в новолумівській газеті уривку В. Про-  
хода пише, що він, хоч і був на засланні, вва-  
жає, що не було ніякого і ніколи виступу 500  
жінок-українок. Однак, він признається, що  
в районі того повстання не був, лише "чув" від  
тих, що там були".

І ось що "почув" Прохода від "тих, що там  
були": "Мужеські табори (в Каратагні) були  
відокремлені від жіночих. Як то могли жінки  
вийти зі свого табору для оборони робітників,  
яких робітників? То якась фантазія. Я повер-  
тався до Чехо-Словацької Республіки з одним

ний матеріалізм є теж правдою. Це дві окремі справи — афірмація ідеї свободи і афірмація проповідуваних в рямцях її різних якостей. Підходити до питання атеїзму з настановами з-перед століть є нонсенсом, бо тепер ідеться не про дебати з філософами чи снобами, але про мілітантний антитеїзм, як РУХ, за яким стоять також силою — політичний і мілітарний фактори. Річ не у переконанні носіїв, а у перемозі над ними всіма засобами.

Зрештою, існує не так філософічне переконання атеїстів, як фальшива ідея, і це найважливіше, а не тільки фальшива наука. Уже Ле-Бонн говорив, що це дві окремі речі — переконати одиницю і переконати масу, одержиму якоюсь вірою чи ідеєю. Очевидно, кожна велика релігія має крихітку правди, сміливо можна сказати, християнської правди, і звідси респект перед кожною релігією; звідси афірмація теїстичної многовидности цілком на місці; але афірмація (і висновки з цього) по одній стороні многовидного релігійного теїзму, чи навіть теїстичного монізму проти антитеїстичного, атеїстичного монізму в аподиктичному, ексклюзивному сенсі — єдине на потребу!

Симпліфікація питання і рівночасно правдиве поставлення його по лінії поляризації світу — теїстичного монізму проти атеїстичного, антитеїстичного монізму — це ясна постановка.

„Я — за толеранцію супроти людини, що, блукаючи, шляхетно шукає правди, але за інтолеранцію супроти фальшивої віри, фальшивої доктрини. Ми давно знайшли правду, нею є християнська правда...” Зрештою, Христос був толерантний на хресті супроти того розбійника, що навернувся, але був інтолерантний супроти того, що кпив з Нього. Отже Він був інтолерантний теж супроти людини-злочинця, що не калялась. А не тільки супроти доктрини.

Комунізм як доктрина — і практика — ніколи не може прийняти, як свій компонент, релігію, християнство зокрема, бо історичний матеріалізм скінчився б автоматично, якби поняття людини, як Богоподібного ества, включив у себе. Це — найве сподівання.

Зрештою, треба пам'ятати, що комунізм, як силово-політичний фактор, крім доктрини діалектичного матеріалізму і всіх теорій Маркса, є також ідеологічно насильований месіанізмом російської нації, для якої він став месіаністичною ідеєю без Бога спасти світ. Російського імперіялізму не можна відлучити від комунізму, який переслідує релігію.

Факт, що мільярд людей опинився під пануванням безбожницького режиму, вимагає зовсім інших методів боротьби, як „діялогу”.

У відповідь на деякі завваги українського дискусанта референт сказав, що заторкнені ним проблеми були предметом довгих дискусій на Соборі, де виявились різні погляди, і розв'язки не знайдено, якщо взагалі вона може бути знайдена.

На жаль, наступного дня після слова проф. Веттера зголошені численні дискусанти, в тому числі проф. Дюрчанський, Ярослав Стецько, румунський учасник й інші — не мали вже змоги виступити через брак

часу. Треба сподіватися, що їхні концепції будуть надруковані в документації конференції.

Якщо думки проф. Веттера означають новий курс монашого Єзуїтського Чину, то це було б відрядне явище.

Якби такого формату знавець і авторитет в справах марксизму, як проф. Веттер, включив в аналізу діючого комунізму, як руху, російський месіанізм, що насильно комунізм, надаючи йому національно-російські елементи, російський імперіялізм (як це було в минулому — з панславізмом, „православ'ям”, „теорією Третього Риму”) — можливо, були б реальніші вигляди в Римі на успішніше протидіяння силам зла.

Тому окремої ваги набирає видана в німецькій мові книжка Д. Донцова „Дер Гайст Русслянд” і необхідність її появи англійською мовою. Видвигнену українським дискусантом справу російського месіанізму Донцов розглядає дуже широко і глибоко крізь призму опінії самих російських мислителів та письменників.

При цій нагоді треба відмітити, що творчість Донцова мусить бути більше знана на Заході. Інколи люди доброї волі думали б інакше, якби пізнали правду.

С. П.

## В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

З резолюцій, прийнятих одногосно 6 листопада 1965 року в м. Нью Йорку на Пленарній Науковій Конференції Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА, присвяченій студіям сучасного стану української культури на рідних землях.

... Конференція нагадує, що ворожі Україні і її змаганням кремлівські володарі свідомі ваги української громади у вільному світі, її ролі для збереження і розвитку тієї української культури, яку вони намірились знищити. Тому вони, незалежно від густої сітки розкиненої у вільному світі комуністичної агентури, покликають до життя ще й окрему офіційну установу „Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном”, що має своїм завданням різними способами сіяти серед української громади, поза межами її батьківщини, розбрат, хаос, внутрішні конфлікти та непошану не тільки до власного проводу, але й до різних історичних фактів, до своєї національної традиції, до своєї рідної мови, врешті навіть до своєї прадідівської віри і рідної Церкви.

Спостерігаючи ці явища в нашій еміграційній дійсності і здаючи собі справу з плянованих заходів большевицької московської політики, ми звертаємося до українських громадських і суспільно-політичних діячів нашої еміграції з щирим закликом обміркувати всебічно нашу національно-культурну місію у світі і для тієї одної ідеї, що лучить усіх свідомих українців в один суспільний моноліт, присвятити всі свої зусилля, всю нашу організаційну працю, в різних її теперішніх діях і формах.

До окремих діячів української культури у вільному світі звертаємося з закликом зрозуміти надзвичайно складні й важкі умовини життя і праці наших діячів

## 15 РОКІВ НА СЛУЖБІ ІДЕЇ

Відзначення п'ятнадцятиріччя наполегливої, цілеспрямованої діяльності Відділу ООЧСУ в Дітройті 11 грудня 1965 р. відрізнялось від утертих ювілейних святкувань так, як відрізняється широкогранна суспільно-політична праця цієї організації від праці численних інших українських організацій в Дітройті. Безкомпромисовим служінням ідеї визволення Батьківщини, послідовністю в політичних акціях, своєчасним алярмуванням в зв'язку з ворожими затіями, рішучою відсічю цим затіям (остання — „троянський кінь” — культобмін) Відділ ООЧСУ в Дітройті став ніби жив-

культури в сучасній Україні, які в кожному прояві своєї, не раз і цінної наукової, літературної і мистецької творчості, мусить підпорядковуватись вимогам московсько-большевицького окупанта і його безупинній контролі та ставитися до їхніх апелів і звернень до українських діячів культури поза Україною, як до накинених їм большевицьким режимом вимог і як до активів, які мусять знаходити згоду ворожого українству московського центру, що всіма такими актами керує. Маючи саме це на увазі, Пленарна Наукова Конференція Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА стверджує, що вона стоїть на становищі Українського Конгресового Комітету в справі так званих контактів з окремими представниками культури та делегаціями, що приїздять до Америки з Советського Союзу.

Щоб усі наші національні сили звернути на шлях захисту не тільки української культури, як головного фактора в житті нашого народу, але разом із цим і на захист національної душі української спільноти у вільному світі та на збереження її для цілоти українського народу — ми звертаємося окремо з гарячим проханням і закликком до Ієрархії обох історичних Українських Церков докласти всіх зусиль, щоб зберегти не тільки українське обличчя Христової Церкви в нашому народі на чужині, в усіх її формах і характері, в її обряді, мові і в її церковній традиції, але й створити з неї тверду фортецю українства в чужому морі. Ми вважаємо, що наша рідна свята Церква повинна стати знову, як була на рідних землях, невичерпним джерелом нашого духового об'єднання, зокрема вічно живим джерелом нашої національної освіти та суспільним центром національно-релігійного виховання цілої спільноти і всіх українських поколінь на чужині, щоб вони, в пошані до нашої святої Церкви, до авторитету її духовних провідників, з любов'ю до рідної мови й культури, до нашого славного минулого, до всього, що рідне в цілому, могли гордо нести прапор української національної особовості.

Пленарна Наукова Конференція НТШ закликає всіх провідних діячів нашого релігійного, культурного і суспільного життя — виступити об'єднаним фронтом в обороні української національної культури і скоординованими зусиллями діяти на добро української науки, літератури й мистецтва, на добро святої української Правди!

чиком і совістю української громади. Тож не диво, що відбувалося це відзначення під гаслом: що і як зроблено і — плян на завтра.

Голова Відділу мгр В. Щербій у вступному слові заявив:

„Стаємо перед вами, Високопреподобні Отці, Достойні Пані і Панове, перед тобою, Святочна Громадо, наче на публічну сповідь. Осуду не боїмось. За поетом скажемо: „Ми чесно йшли, у нас нема зерна неправди за собою”. Служачи п'ятнадцять років тут, на чужині, тій самій Великій Ідеї, якій служили ще на рідних землях, ми не знали страху перед цим чужим світом, не боялись ворогів і не зражувались війною, що їм вели й ведуть проти організованого українського націоналізму відірвані від громади земляки, користуючись словом, пером та іншими засобами. Ми боялись лише одного: щоб не сплямити святого ім'я Вітчизни і не допустити до того, щоб хтось з-поміж громади це зробив. П'ятнадцять довгих років цю важку роль ми з вами виконували сумлінно. Немає таких перепон, яких ми не подолали б, виконуючи наші завдання і в майбутньому”...

Голова просить монсеньйора, о. декана Бохневича довершити акту посвячення організаційного прапора. Цей акт проходить у зворушливо-достойній формі.

Представник Головної Управи ООЧСУ д-р Микола Чировський, передаючи прапор голові Відділу, говорить: „Знаємо, що будете високо нести цей символ вічно живучої України й священної боротьби за її волю”... І відповідь голови Відділу: „Заповняємо вас і просимо передати Головній Управі, що в службі Великій Ідеї високо нестимемо цей прапор і нічим його не сплямимо!”

Починається концертна частина. На сцені, прибраній чорно-червоними барвами та великою емблемою Організації Оборони Чотирьох Свобід України, музиколог-віртуоз, проф. Марко Лепкий. Видається, що не скрипка, а його мистецька душа ніжно-ніжно співає. Виконує „Сонатину” Н. Паганіні і „Еспанську симфонію” Е. Ляльо. Йому акомпаніює роджена в Америці українка, Ольга Соловій-Дубрівна. Довгі, невгаваючі оплески — нагорода для мистця. І зараз же симпатичний п. Петро Садовий, кол. співак Київської опери. Знаменитий драматичний баритон, що його виявляє він в арії Кармелюка та в „Ой, Дніпре мій, Дніпре” Шевченка-Лисенка, полонить публіку.

І ось мила Мирося Брездєнь з відомою в Дітройті піяністкою Лідою Соєю, яка вже багато разів виступала в імпрезах Визвольного Фронту. Мирослава Брездєнь співає три пісні: „Рідні простори”, „Гаї шумлять” і „Київський вальс”. Алеж бо це й спів! В ньому вся її ніжна душа, її талант, її любов до рідного мистецтва. Довго-довго публіка нагороджує обох пань вдячними оплесками.

З святковим словом виступає д-р Микола Чировський. В короткій доповіді накреслює образ дії Організації, яка йде непохитно у фронті боротьби нашої Вітчизни за її Богом визначену ціль: волю народу й волю людини.

Концерт закінчує Капеля Бандуристок СУМА ім. П.

## Звіт Контрольної Комісії КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ В АМЕРИЦІ

з переведеної перевірки діяльності Комітету за час від дня 1 січня 1961 р. до 30 листопада 1965 р.

Оцим подається до загального відома, що в днях 8, 9 і 10 грудня 1965 р. в приміщенні Наукового Товариства ім. Т. Шевченка при 302-304 Вест 13-й вулиці в Нью Йорку, Контрольна Комісія в складі: голови п. Івана Винника, містоголови п. Романа Слободяна, секретаря п. Теофіла Кульчицького і членів: пп. мгр Євгена Лозинського, проф. Михайла Лисогора і Едварда Попеля перевела перевірку діяльності Комітету за час від дня 1 січня 1961 р. до дня 30 листопада 1965 р.

Орлика, якою керує невтомний пан Петро Потапенко. Молодість, краса, квіти, чарівна українська пісня, дбайливо виконана милими дівчатками зі СУМА й панями. Між бандуристками видно солісток: Мирославу Брездень, Галину Кравченко, Биковець, дружину о. Биковеця, пароха православної церкви св. Андрія...

Зворушливим був заклик довголітнього члена Управи Відділу ООЧСУ і керівника Українського Народного Університету, члена-засновника Відділу, д-ра Мирона Дольницького до прапороносців, молодших членів ООЧСУ: „Вам призначено принести цей прапор, символ нашого змагу на чужині за здійснення тих ідеалів, що за них бореться український народ, у вільну Батьківщину. Тож несіть його гордо, невтомно”...

Публіка залишає концертну залу Українського Народного Дому і переходить до бенкетової залі. Управа УНД, яку очолює п. Іван Терлецький, не тільки дала до диспозиції свої залі безплатно, але й чинною участю та й щедрими датками причинилась до успіху святкування.

Бенкет починається молитвою, яку виголошує шамбелян, о. декан Бохневич. Голова Відділу В. Щербій представляє Президію, численних представників організацій, американських гостей. Тепло вітає панство Маркіяна і Галину Гординських, які недавно приїхали з „зем одзисканих”, куди їх були запроторили червоні поляки після жахливого терору на Прибужжі і в Лемківщині.

Провід бенкетом перебирає відомий громадсько-політичний діяч, мгр Михайло Дужий. Веде його вміло, невимушено-свобідно.

Першим промовляє о. шамбелян Бохневич, висловлюючи признання ООЧСУ за взірцеве служіння Богові і народові.

Д-р М. Чировський проводить глибоку аналізу стратегії Москви: через індоктринацію комунізмом, прибраним у приманливі шати лібералізму та пацифізму до вуличних демонстрацій, бешкетів, а там і до „громадянських” воєн (Корея, Південна Америка, В'єтнам і т. д.). Далі д-р М. Чировський вказав на основні цілі наступу Москви на українську еміграцію: „троянським конем” — т. зв. культурною виміною та іншими

На основі переведеної перевірки стверджено, що книги Комітету є ведені точно, усі приходові і розходові позиції є належно удокументовані. Банкові відписи, депозити, чеки, квіти, контракти, картотека, кореспонденція і книги протоколів належно зберігані.

За час існування Комітету, це є від дня 1 січня 1965 р. до дня 30 листопада 1965 р., були слідуючі впливи:

рафінованими засобами здеморалізувати її і розкласти український визвольний фронт.

Колишній голова Відділу, ілюструючи конкретними фактами, розповів 15-річну історію діяльності Відділу. Зовнішню політичну роботу проводив Відділ чітко й енергійно. Взірцево організував маніфестацію з приводу голоду в Україні в 1932-33 рр., розкрив перед чужинцями справжнє обличчя Московії. З'єднав розсварені гурти українців, підготував і провів п'ятнадцятитисячний похід по середмісті Дітройту. Влаштував політичні віча, доповіді та імпрези, що були оборонним муром проти намагань ворожої агентури деморалізувати еміграцію. При Відділі постійно діяв Український Народний Університет. Відділ влаштував літературні вечори та суди (літературний суд над перейнятим шкідливими політичними тенденціями твором І. Вагряного: „Огненне коло”), які заступали Літературний Клуб і з'єднували громаду. Постійними політичними коментарями світових і українських подій підвищував рівень політичного думання членства й прихильників.

Член Уряду ЗУНР та учасник Зборів у Львові 30 червня 1941 р., на яких відновлено самостійність Української Держави, д-р Олександр Марітчак в своєму привітанні стверджував: „Не маємо жадного сумніву, що коли постане подібна ситуація, як була в червні 1941 року, ніхто інший, як Організації Українського Визвольного Фронту повторять Акт з червня 1941 року. І віримо — цього Акту ніхто вже не перекреслить”.

Вітали Відділ обидва голови Відділів УККА в Дітройті та представники багатьох інших українських організацій. Голова Метрополітального Відділу УККА, інж. Василь Колодчин, між іншим, заявив: „Ваша організація веде кипучу й енергійну діяльність в душі тії, що її вели ОУН-УПА в краю, і це є безсумнівним доказом правоти ідей, на яких спираєте ви свою діяльність”...

В пізніх годинах майстер церемонії мгр М. Дужий та голова Відділу мгр В. Щербій подякували громаді за участь в святкуванні. Грімко лунала пісня „Не пора, не пора”. Її співали всі приявні.

## ЗІСТАВЛЕННЯ ПРИХОДІВ І РОЗХОДІВ ПО 30 ЛИСТОПАДА 1965:

| Назва рахунку              | Приходи    | Розходи    | +          | %      | —          | %      |
|----------------------------|------------|------------|------------|--------|------------|--------|
| Збірка на Пам'ятник        | 328,081.81 |            | 328,081.81 | 92,00  |            |        |
| Відсотки                   | 24,982.50  |            | 24,982.50  | 7,00   |            |        |
| Дедикація площі            | 7,200.00   | 8,331.90   |            |        | 1,131.90   | 0,30   |
| Пам'ятник і площа          |            | 194,027.98 |            |        | 194,027.98 | 54,60  |
| Відслонення Пам.: бенкет   | 34,988.00  | 31,997.97  | 2,990.03   | 1,00   |            |        |
| Відсл. Пам.: імпрези       | 10,486.00  | 20,807.61  |            |        | 10,321.61  | 3,00   |
| Відсл. Пам.: похід         |            | 8,420.81   |            |        | 8,420.81   | 2,40   |
| Вмурування документів      | 1,702.10   | 3,644.81   |            |        | 1,942.71   | 0,60   |
| Жюрі і нагороди            |            | 6,132.00   |            |        | 6,132.00   | 1,70   |
| Фільм                      | 6,669.25   | 14,342.05  |            |        | 7,672.80   | 2,10   |
| Відзнаки                   | 3,296.05   | 3,050.18   | 245.87     |        |            |        |
| Публікації: проп. книга    | 6,717.13   | 19,278.49  |            |        | 12,561.36  | 3,60   |
| Конгресові рекорди         |            | 12,727.61  |            |        | 12,727.61  | 3,60   |
| Грамоти, програми          |            | 7,441.27   |            |        | 7,441.27   | 2,10   |
| Адміністративні платні     |            | 34,310.90  |            |        | 34,310.90  | 9,70   |
| Адміністр.: речеві видатки |            | 37,738.00  |            |        | 37,738.00  | 10,60  |
| Бюро преси і пропаганди    |            | 13,664.77  |            |        | 13,664.77  | 3,80   |
| Репрезентація: приміщення  |            | 2,820.31   |            |        | 2,820.31   | 0,80   |
| Світова Вистава            |            | 3,987.00   |            |        | 3,987.00   | 1,10   |
| Разом . . . . .            | 424,122.84 | 422,723.66 | 356,300.21 | 100,00 | 354,901.03 | 100,00 |
| Готівка в банку            |            | 1,399.18   |            |        | 1,399.18   |        |
| Разом . . . . .            | 424,122.84 | 424,122.84 | 356,300.21 | 100,00 | 356,300.21 | 100,00 |

Комітет відбув 53 засідання Екзекутиви, 11 засідань Головної Управи і 2 Загальних Зборів. З відбух засідань і зборів списано досить обширні протоколи.

Контрольна Комісія просить Екзекутиви і місцеві Комітети в найкоротшому часі доповнити і оголосити списки жертводавців на Пам'ятник, розчислитися за переслані відзнаки, пропам'ятні книги, бльочки і збірки.

У висліді переведеної перевірки діяльності Комітету, Контрольна Комісія стверджує, що по мимо ворожого наставлення впливового столичного щоденника „Вашінгтон Пост” і деяких кол у Вашингтоні і поза Вашингтоном, щоб уневажнити закон про побудову Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, Екзекутива зуміла перебороти всі труднощі і перепони і дочекатися отої радісної хвилини, що Вашингтон діждався Шевченка. Це, очевидно, коштувало багато енергії, коштів зв'язаних з поїздками до Вашингтону членів Екзекутиви Комітету, Українського Конгресового Комітету Америки і впливових українських демократичних і республіканських діячів. У Вашингтоні заангажовано Пресове бюро Міллера і Ко., завданням якого було ведення інформативної праці в користь побудови Пам'ятника Шевченкові. Бюро влаш-

тувало ряд пресових конференцій, вислало понад тисячу листів до Сенаторів, Конгресменів і визначних американських політичних діячів. Через оголошення у „Вашінгтон Пост” інформовано столицю про Україну і її духового Провідника Т. Шевченка.

Врочисте відкриття Пам'ятника Тарасові Шевченкові в суботу, 27 червня 1964 р. в столиці З'єднаних Держав Америки — Вашингтоні, 34-им президентом Америки та головним командувачем альянтських збройних сил під час другої світової війни Двайтом Д. Айзенгавером при співучасті Первоієрархів Українських Церков, представників американського уряду, що проголосив цей день „Українським Днем”, чисельної делегації з Канади, Аргентини, Англії, Німеччини, Франції, Бельгії, Австрії і далекої Австралії, представників центральних і місцевих організацій, а зокрема зорганізованої української молоді Америки і Канади і до глибини зворушеної 100-тисячної маси народу, поширило у світі славу Великого Кобзаря і Пророка України — Тараса Шевченка та його заповіти боротися за культурну, національну і державну незалежність України.

Пам'ятник Шевченка в серці столиці Америки стає місцем паломництва!



Контрольна Комісія висловлює признання Екзекутиві Комітету Пам'ятника Шевченкові під проводом голови проф. Романа Смаль-Стоцького, Українському Конгресовому Комітетові під проводом проф. Лева Добрянського, Українським Церквам, центральним і місцевим організаціям, місцевим Комітетам Пам'ятника Шевченкові, українським школам, громадянам, молоді, шкільним дітям, а зокрема українській пресі, за переведену працю, яка увінчалася небувалим успіхом — здвигненням монументального Пам'ятника Духовому Батькові Української Нації — Тарасові Шевченкові.

Нью Йорк, 15 грудня 1965 р.

Контрольна Комісія:

**Іван Винник**

голова

**Роман Слободян**                      **Теоділь Кульчицький**  
заст. голови                                      секретар  
**Євген Лозинський, Михайло Лисогір, Едвард**  
**Попель** — члени

### З ТВОРЧОСТИ НАШИХ ЧИТАЧІВ

#### МОЛИТВА ЗА РІДНИХ

О Боже всемогучий, що царюєш в небі і на землі,  
До Тебе молюся і Тебе благаю за дорогих рідних моїх!  
Святої ласки у Твоєму царстві, о Боже, їм пішли!  
Вони ж були убогі. За життя на цьому світі  
Сповняли всі святі Твої закони. І нас, дітей,  
Як Ти велів, водили кожної неділі до Гошівської  
Богоматері — святої Ікони.  
Батько просив-молився до Тебе,  
Як уставав рано кожної днини,  
Запрягав воли чи орав ниву.  
Він був Тобі покірний ціле своє життя —  
Аж до сумного загину.  
Люба мати, як і батько, Твоїм святим промінням була  
[у родині.]

Виростала нас, дітей своїх,  
І ущеплювала любов до Тебе, Боже,  
Якою я дишу аж донині.  
Чого ж, за що Ти, Боже, покарав їх на цьому світі  
Карою страшного — nowoczesного лютого Нерона  
Та дозволив замучити мого батька  
В неволі, в уральській пустині, —  
Як собаку, голого у землю поховали  
Без Твого святого закону?  
За що, за які гріхи Ти, ласкавий Боже,  
Дозволив ворогові вигнати мою найдорожчу маму  
З рідної хати та у другу пустиню —  
Як і батька в Караганді поховати?  
Чому, милий Боже, Ти моїй мамі — породи святої  
[Марії —

Не дозволив умерти на любій Україні?  
Прошу у Тебе, Боже, ласки і за мого брата,  
Якого ворог замучив зі зв'язаними руками,  
Як маму і тата.  
Замордував ще дуже молодого у рідному селі,  
І люди плакали-тужили, а тіло заховав,  
Щоб хто вночі не висипав могилу,  
А та могила ворога не розсадила.  
Осталися дві сестрички, як ластівочки,  
В той час молоденькі — ну ще діти! —  
Та вже сироти, без батька і неньки.  
І свої люди, хоч і добрі, вдень сирит не пізнавали,  
Боялися, щоб ворог не побачив —  
Хіба вночі чим-будь годували.  
Так довелося на Твоєму, Боже, світі  
Пережити їм пекло на землі.  
Ворог без пощади убивав людей,  
А всюди палахкотили пожари  
Та трупи, неховані, покотом лежали.  
Було гірше, як при загибелі Содоми!  
Просили сестрички смерти у Тебе, Боже, та Ти їм не  
[післав,

І по двох роках страшного терпіння  
Ворог і їх у далеку неволю заслав.  
Тепер вони далеко від рідного краю  
Вугіль з-під землі добувають.  
Моляться до Тебе, Боже, та волі благають...  
Вислухай їх бідних і я Тебе благаю!  
Зішли їм свою ласку та поверни  
До вільного, рідного Краю.

**Василь Матів**

Соммервіл, 1965

### З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Високоповажаний Пане Редакторе!

У числі 10-му „Вісника” за 1965 р. прочитав я статтю „Вікопомний листопад” за підписом „Листопадівець”. Я, як учасник тодішніх подій, вважаю за свій обов'язок дати до цієї статті спростування, чи пак доповнення.

На стор. 5-ій в третьому уступі подано: „Дуже слабо працювала тоді українська пропаганда. Вправді у Станіславові й Тернополі виходили українські газети, але тільки на двох сторінках, на пакунковому папері... Замало було пропагандистів...”

Це не відповідає правді. В той час у Станіславові виходило аж три часописи: щоденник „Республіка”, орган націонал-демократичної партії, „Народ”, орган радикальної партії, і „Нове Життя”, вже від 1 січня 1919 р. національний щоденник, не зв'язаний з жадною політичною партією, під редакцією Романа За-клинського.

Я був тоді політичним урядовцем Повітового Комісаріату (Староства) в Заліщиках, а рівночасно виконував обов'язки місцевого кореспондента, спершу щоденника „Нове Життя”, а опісля „Республіки”. Містив там стало, в рубриці „Дописи з краю”, свої статті. На

Ділимося з членством ООЧСУ сумною вісткою, що 14 грудня 1965 р. відійшов ненадійно на 53-му році життя довголітній член 5-го Відділу ООЧСУ, щирий український патріот

#### б. л. п. МИХАЙЛО ГОЛОВАТИН

Народився 14.11 1912 р. в Західній Україні. Залишив двох братів і сестру. До ЗДА прибув із Франції. Полишив у смутку друзів і громаду, яка відпровадила його останки на український цвинтар в Гластонбарі. Похоронних Богослужень довершив о. декан Ст. Баландюк.

Вічна йому пам'ять.

#### Управа 5-го Відділу ООЧСУ

жаль, погано працювала пошта, на села газети приходили нерегулярно і з спізненням.

Міністра пропаганди не було, та й не потрібний він був. Д-р О. Назарук, тоді ще радикал, був міністром преси і інформації при уряді Директорії в Києві. Про його працю можна довідатися з його ж споминів „Рік на Великій Україні“. Про радіо тоді ще ніхто не чув, а на шептану пропаганду поляків наш жовнір і весь загаль були вповні відпорні. Виходив у Станиславові тоді також часопис в польській мові „Зніч“, який львівською відносився до нашої влади.

Виразні настрої вбік большевицької політичної орієнтації почали виявлятися щойно в березні 1919 р., коли щоденник „Наше Життя“ відкупив десь наприкінці лютого, розуміється за державні гроші, кол. міністер земельних справ в уряді Директорії, Микита Шаповал. Як „сознательний“ (як себе називав) соціаліст, відразу почав заявляти своє невдоволення, що, мовляв, на західноукраїнських землях немає соціальної революції, а причиною цього є уряд, який очолюють „адвокати, попи і дуки“! Знайшов собі гідних співробітників: гімназійного вчителя, поета Василя Пачовського та передвоєнного публіциста Миколу Федюшку (писав під псевдом „Євшан“), який здезертував з фронту, щоб у Станиславові „робити політику“. В березні почали вони видавати також тижневик „Республіканець“, де між іншими гаслами на першій сторінці було: „Чому досі не відібрана земля від землевласників?“ Цю большевицьку рептильку польська делегація в Парижі показувала на Міровій Конференції: „От, мовляв, який це уряд“ — і мала успіхи.

Протиурядова пропаганда М. Шаповала і товаришів на наших землях зовсім не приймалася. Випрошений нашим урядом, Микита Шаповал виїхав зі Станиславова за кордон з грубими мільйонами. Комуніст Володимир Гадзінський у своїй кількома роками пізніше виданій книжці „Революційний рух у Східній Галичині“ (стор. 49) пише про це докладно. Див.: а) Спогади д-ра Івана Макуха „На народній службі“, б) д-р М. Стахів: „Західня Україна“, том IV, стор. 104-111.

Газети в Станиславові мали по 4-6 сторінок, друкувалися в друкарні Льва Данкевича на доброму, як на ті часи, папері. Друкованих на пакунковому папері зовсім не було.

Автор згадує: „За нашу бориславську нафту можна було вимінити на Мадярщині зброю та амуніцію“.

Так, наш Державний Секретаріат вимінював, поки член Національної Ради та її Виділу, кол. парламентарний посол з Дрогобицької округи, соціал-демократ Семен Вітик цьому рішучо не спротивився. Він заявляв, що вся бориславська нафта є власністю „трудявого народу“, і Державний Секретаріат не міг від нього нічого дістати. На залізничних коліях у Дрогобичі і Бориславі стояло тоді до 3.000 вагонів з нафтовими продуктами, пожаданим тоді в цілій Європі товаром, але С. Вітик, популярно називаний „Дрогобицький джа“, мав забагато влади, але замало розуміння державної рації. Дещо перевів на своє ім'я до Відня, більше пошло полякам, як воєнна здобич. Сам незадовго став комуністом і, як відомо, закінчив свою „кар'єру“ на Холодній Горі (тюрма НКВД) в Харкові, від пострілу в потилицю.

Невірним є також ствердження в статті: „замало було пропагандистів...“ Було їх аж надто, і то таких, що викручувалися від фронтової служби, соціалістів, як: д-р М. Лозинський, В. Гадзінський, Андрій Баб'юк (М. Ірчан), д-р В. Гериневич і інші. Опісля стали вони завзятими комуністами, а коли большевики вже їх не потребували, то всіх зліквідували.

Останься з повною пошаною

Роман Косик

### З СОВЕТСЬКИХ ПУБЛІКАЦІЙ

#### Голос учителя

У київському місячнику для молоді „Дніпрі“ учитель Микола Стоян в статті „Шануймо рідну мову“ пише:

„... Я сидів у нашій учительській кімнаті. Була велика перерва. Вона триває 30 хвилин. Розмовляли на різні теми — про учнів, про батьків, про кіно... І ось які слова записав я тоді з уст учителів: „тоже“, „натолкне“, „фате“ (досить), „сичас“, „поняли“, „плете бузу“, „оп'ять“ і „вп'ять“, „вопчем“ та ін. Товариші, чи не забагато оцих „вобчем“ на тридцять хвилин? Навіщо ми калічимо українські слова не тільки в учительській, а й у клясах?.. Панас Мирний у своїй статті „Рідна мова“ писав: „Найбільше і найдорожче добро в кожного народу це його мова. Ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, розум, досвід, почування“.

|                                                | ч. ч. |                                                 | ч. ч. |
|------------------------------------------------|-------|-------------------------------------------------|-------|
| П. Кізко — Пісня                               | 4     | В. Левенець — 200-те число „Вісника”            | 9     |
| П. Савчук — Сонет                              | 4     | С. Подільська — Україна не стоїть сама          | 9, 10 |
| М. Щербак — Герої                              | 5     | — Здвиг СУМА в Елленвілі                        | 9     |
| В. Швець — Кров                                | 6     | — Відзначення 30 червня в Гемпстедті            | 9     |
| В. Симоненко — Крапля в морі                   | 7     | — З життя Відділів                              | 10    |
| В. Швець — Святослав                           | 7     | — XII З'їзд Т-ва кол. вояків УПА                | 11    |
| П. Кізко — Вірність                            | 8     | — З життя Відділів                              | 11    |
| З білоруських епічних пісень                   | 8     | — Рік праці — 1965                              | 11    |
| М. Щербак — Любов                              | 9     | В. Казанівський — З діяльності ГУ ООЧСУ         | 11    |
| Я. Кушнірук — Пучок дніпрові лози              | 9     |                                                 |       |
| Л. Кульбак — **                                | 9     | <b>Комунікати, заклик, листи, резолюції</b>     |       |
| В. Юрченко — Листопадове                       | 10    | — Пресова Конференція, відбута з Митрополитом   |       |
| В. Гаврилюк — Осінній медоквіт                 | 10    | Кир Амрозієм у Філядельфії                      | 1     |
| А. Криворотько — Тарасова мова                 | 11    | — На протикомуністичному фронті боротьби        |       |
| А. М'ястківський — Чекання                     | 11    | (Резолюції Конференції АПАКЛ)                   | 1     |
| В. Антонич — Пісня про незнищенність матерії   | 11    | Р. Кухар — Лист до Редакції                     | 1     |
|                                                |       | — Звернення УІВІ з Буенос-Айресу                | 1     |
| <b>Фейлетони, оповідання, нариси і спогади</b> |       | — Комунікат для публікації в українській пресі  | 1     |
| Аркан Пчхи — Про самого себе                   | 2     | — Лист до Кардинала Кир Йосифа — Ярослава       |       |
| Г. Тютюнник — Смерть кавалера                  | 3     | Стецька і Євгена Лозинського                    | 2     |
| По сторінках української преси                 | 3     | — Чому Хрущов атакував Стецька — лист М. Т.     | 2     |
| Скит — Сучасний „Нові ковчег” — рефлексії      | 3     | — Заява Л. В. У. — Канада — в справі совет-     |       |
| Ю. Тис — Провідник нації                       | 4     | ських висланників                               | 2     |
| І. В. — Іван Липа                              | 4     | — Постанова і резолюції XIII З'їзду ООЧСУ       | 3     |
| А. Радославченко — Я виконав його доручення    | 4     | — Проти контактів з ворогом — становище СУБ     | 3     |
| — Ще одна бригада                              | 5     | — Українці Нью Йорку засуджують контакти        | 3     |
| Архілог — Страшний сон                         | 7     | — Маніфестація працівників української культу-  |       |
| О. М. — УПА в спогадах ворогів                 | 10    | ри, Торонто — Канада                            | 6     |
| — Нотатки на маргінесах                        | 10    | — Тиждень Поневолених Націй                     | 7     |
| Архілог — Пшениця на колгоспній вербі          | 11    | — Заява Голови ЦК АБН Я. Стецька                | 9     |
|                                                |       | — З листів до Редакції                          | 9     |
| <b>Хроніка нашого життя</b>                    |       | — Різдвяне звернення ГУ ООЧСУ                   | 11    |
| Д-р С. Галамай — Дещо про організаційну і по-  |       | Д. Донцов — Лист до Редакції                    | 11    |
| літичну працю ООЧСУ                            | 1     |                                                 |       |
| В. Гірка — У Лос Анджелесі відзначили пам'ять  |       | <b>Різне</b>                                    |       |
| Ст. Бандери                                    | 1     | — Орган УНРади в Австралії про діяльність       |       |
| — Піттсбуржчина в поклони Ст. Бандері          | 1     | Голови АБН                                      | 1     |
| — Новий Відділ ООЧСУ у Вілмінгтоні             | 2     | — Посмертна згадка — Волод. Луцейко             | 2     |
| — Під знаком зрівноваженого росту              | 3     | — Вказує правдивий шлях — прес. рецензія        | 2     |
| — З діяльності нового 38-го Відділу ООЧСУ —    |       | Літописець — „Молодотурки”                      | 2     |
| Коговс                                         | 3     | Г. Васькович — Конгрес „Церква в потребі”       | 3     |
| — Українська громада в Байоні                  | 4     | Остромир — Наша відповідь нищителям України     | 4     |
| — Новий Відділ ООЧСУ в Родінгу                 | 4     | Літописець — Безкомпромісова боротьба з ворогом | 5     |
| — Збори Відділу ООЧСУ в Вілліамставні          | 4     | І. В. — Тінь Заглоби все ще блукає              | 6     |
| — Відомості з АБН                              | 4     | І. Тернопільський — Чи ми готові?               | 7     |
| — X Крайова Конференція ЛВУ                    | 5     | В. Давиденко — „Сповідь” Еренбурга              | 8     |
| — Кредитова Кооператива в Йонкерсі             | 6     | І. Карлович-Дубиняк — Вогнепальна зброя України |       |
| — З життя Відділів ООЧСУ                       | 6     | в XVI-XVII стол.                                | 10    |
| — Маніфестація-зустріч українців Канади і Аме- |       | М. Островерха — Думки про молодь                | 10    |
| рики                                           | 7     | Д-р Р. Кухар — Словаки і їхня мова              | 11    |
| — Поклін героям в Амстердамі                   | 7     | Є. Івашків — Наука на службі московського       |       |
| — Вій за розвал тюрми народів — Вашингтон      | 8     | імперіялізму                                    | 11    |
| — Протикомуністичне віче в Мюнхені             | 8     | І. Савич — 1-ий З'їзд Українських Журналістів   |       |
| — 9-ий З'їзд ТУСМ                              | 8     | Північної Америки                               | 11    |

**СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕС-ФОНД ВІСНИКА!**

**НЕМАЄ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ БЕЗ  
УКРАЇНСЬКОЇ КНИГОЗБІРНИ!  
НЕМАЄ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГОЗБІРНИ БЕЗ  
ВИДАНЬ ООЧСУ**

**ПРОГОЛОШУЄМО ВІПРОДАЖ КНИЖОК  
ЗА ГОТІВКУ**

|                                                                             |      |
|-----------------------------------------------------------------------------|------|
| Е. Маланок: Illustrissimus Dominus Mazera — тло і постать, стор. 32 .....   | 0.50 |
| Е. Маланок: Малоросійство, стор. 36 .....                                   | 0.50 |
| Е. Маланок: До проблеми большевизму, стор. 82 .....                         | 1.00 |
| Е. Маланок: Нариси з історії нашої культури, стор. 80 .....                 | 0.50 |
| Е. Маланок: Остання весна (поезії), стор. 104 .....                         | 1.50 |
| * Історія Русів, стор. 346 .....                                            | 3.00 |
| Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210 .....                         | 2.75 |
| Д. Донцов: Правда Прадідів великих, стор. 95 .....                          | 0.50 |
| О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410 .....              | 6.00 |
| О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину .....                                   | 1.00 |
| О. Оглоблин: Українсько-московська угода, сторінок 100 .....                | 0.50 |
| О. Оглоблин: Хмельниччина і українська державність, стор. 24 .....          | 0.25 |
| О. Оглоблин: Думки про сучасну українську історіографію, стор. 87 .....     | 1.50 |
| А. Книжинський: На дні ССРСР, стор. 232 .....                               | 2.75 |
| У. Самчук: Чого не гоїть вогонь (роман), сторінок 288 .....                 | 3.75 |
| Ф. Одрач: Щебетун (повість), стор. 294 .....                                | 2.50 |
| Т. Ерем: Советський акваріум, стор. 142 .....                               | 0.50 |
| Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніг, сторінок 44 .....                 | 0.50 |
| Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, сторінок 154 .....                  | 1.25 |
| М. Щербак: Багаття (лірика), стор. 64 .....                                 | 0.75 |
| М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29 .....                                  | 0.25 |
| В. Гришко: Панславизм в советській історіографії і політиці, стор. 37 ..... | 0.25 |
| Б. Кравців: Людина і вояк (сл. п. Р. Шухевича-Чупринки), стор. 31 .....     | 0.25 |
| РІЧНИКИ „ВІСНИКА” за 1960, 1961, 1962, 1963, 1964 (тверда оправа) .....     | 6.00 |

**ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО  
та  
ЩАСЛИВОГО І УСПІШНОГО НОВОГО РОКУ**

**ВСІМ СВОЇМ ЧЛЕНАМ І ВСІМ УКРАЇНЦЯМ  
МІСТА ЙОНКЕРСУ І ОКОЛИЦІ**

**БАЖАЄ**

**ДИРЕКЦІЯ**

**ФЕДЕРАЛЬНОЇ**

**КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ „СУМА”**

**В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК ДЛЯ ВАС І ДЛЯ ВАШИХ ДІТЕЙ —  
ЩАДНИЧА КНИЖЕЧКА В НАШІЙ КРЕДИТИВЦІ.